



„A Szentháromságot hinnünk kell, hogy le tudjuk vonni az üdvösségünkre nézve szükséges következtetéseket.”
A vasárnap igéje
► 2. oldal

„A fórum példát kínál arra, hogy a kereszténységnek és a közéletnek nagy az érintkezési felülete. Merkel asszony fellépése kétségkívül rangot ad a Kirchentagnak. Ám erre a nyilvánosságra alighanem neki is szüksége van, bő három hónappal a parlamenti választások előtt.”
Kancellár és államelnök az egyházi napokon ► 10. oldal

„Májusban néhány órára elsősorban nem Thalia, hanem az egyetlen Isten templomává vált a békéscsabai teátrum. Több tucat tizenéves kereste meg és porolta le a családi Bibliát, és fogalmazta meg szövegkönyvvel, játékkal, tánccal és dallal, hogy mit jelent neki egy-egy benne olvasott történet.”
Biblia – leporolva ► 11. oldal

Határtalan pünkösöd ► 4. oldal
Családi nap az anyaóvóban ► 4. oldal
Hagyomány és élő víz ► 6. oldal
Kirchentag-visszapillantó ► 7–10. oldal
Hűség a kevésen ► 13. oldal
Új kötet Bajcsy-Zsilinszkyról ► 14. oldal

■ D. SZEBIK IMRE

A Szentháromság dicsérete

Szentháromság vasárnapján megvalljuk az Atya-Fiú-Szentlélek egy igaz Istenbe vetett hitünket.

Minden istentiszteleten őt hívjuk segítségül, az ő nevében vagyunk együtt. Őt dicsérjük és imádjuk, az ő igéjét hir-

detjük és hallgatjuk. Sokaknak mégis értelmi akadályt jelent Isten elfogadása a Szentháromság jegyében.

„Az Atya, aki teremt, a Fiú, aki megvált, s a Szentlélek, aki hitet ajándékozik és egyházat hív össze szerte a világon” – fogalmaz egyik legtömörebb hitvallásunk, amely az apostoli időkre vezethető vissza. Ezt tükrözi a pozsonyi evangélikus kistemplom – ahol pünkösdkor prédikálhattam a magyar gyülekezetben – timpanonja is a háromszögből kiáradó fényekkel.

Három és mégis egy? Képzeljük magunk elé a jelenetet: egy besötétített fizikai laboratórium ablakán át egy kis fénysugár vetül a fehér falra. Egy prizmán keresztül kezdik vizsgálni a fényt, amely több csodaszép színre bomlik szét. Melyik az igazán szép? A tűzpiros, a püspökklila vagy a mélyzöld? Mégis ugyanaz a fehér fénysugár. Istent a teremtő, a megváltó és mindeket éltető színeiben szemléljük.

Egy szép gótikus templomba belépünk a két oldalajtón és a főkapun

is. De bármelyik bejáraton közelítjük is meg a szent helyet, ugyanoda érkezünk, ahol csodálhatjuk Isten fenségét, és dicsérhetjük zengő énekkel. Három kapu, egy templom.

Augustinus vallomása is szép metafora: „A forrást nem nevezhetjük folyónak, a folyót sem forrásnak, s az a korty, amelyet a forrásból megiszunk, sem nem forrás, sem nem folyó, pedig mind a háromban ugyanaz a víz van. Forrás, folyó, ital – három dolog, de a víz egy.”

A Duna-part téglafalán olvastam a különös graffitit: „Magyarázd meg a vonalnak, mi a gömb!” A sajátos üzenetet hordozó felirat – látásom szerint – arra utal, hogy az alacsonyabb szintű intelligencia sohasem tudja felfogni a magasabb intelligencia értelmét vagy pusztá létét. Ezért Isten tudtul adta magáról a világnak, hogy ő a Teremtő, ő a Megváltó, és ő a mindeneget éltető és megszentelő Lélek. Különböznem ismerhetnénk meg, legfeljebb sejtésünk lenne róla.

Paul Tillich, a 20. század egyik kiváló teológusa arról ír, hogy Isten aligha zárható be emberi fogalmaink kategóriáiba. Ezért inkább azt kell róla vallanunk, hogy ő több mint (emberi) személy: személyes valóság. A szó kettős értelmében: akkor lehetünk vele kapcsolatban, ha lelkünk mélyén személyes meggyőződéssel valljuk jelenlétét, másfelől elfogadjuk, hogy ő nagyobb, hatalmasabb, egészen más, mint a mi emberi személyünk. Isteni egzisztencia.

Augustinus a tengerparton sétálva látta, hogy egy gyermek kagylóval meregette a tenger vizét. Ekkor ébredt rá arra, hogy amiként a tengert nem lehet kimerni, úgy a Szentháromság titkát sem tudja megmagyarázni az ember. De örömet lelheti dicséretében s imádatában.

Tegyük ezt mi is bátran!

A szerző egyházunk nyugalmazott püspöke



Teremtésünnep

– a teremtett világ gondozására való hiteles nevelésért

► Az egyház egységének munkálása, illetve a hit- és erkölcsstan oktatása – külön figyelemmel a környezetvédelem és teremtésgondozás kérdéseire – volt a teremtés idejének és a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend konferenciájának fő témája. A környezetvédelmi világnapot előkészítő május 17–18-i rendezvénynek a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti Üllői úti országos irodája adott otthont.

Az immár huszonhárom esztendeje évenként megrendezett alkalom fővédnöki tisztét dr. Láng Zsolt országgyűlési képviselő, Budapest II. kerületének polgármestere, dr. Nagy Andor országgyűlési képviselő, a Fenn tartható Fejlődés Bizottság alelnöke és dr. Zsengellér József, a Károli Gáspár Református Egyetem dékánja vállalta. A fővédnökök üzeneteinek elhangzása után Kákay István, a vendéglátó evangélikus egyház országos irodájának igazgatója üdvözölte a megjelenteket.

Az ökumenikus, úrvacsorás nyitó istentiszteleten dr. Széchy Béla, a Jézus Testvérei-rend vezetője, Románé Bolba Márta és Zsigmond Árpád evangélikus, Gulybán Gergely görögkatolikus lelkész és e sorok írója szolgált együtt. Széchy Béla emlékeztetett arra, hogy a Szentírás alapján Jézus Krisztus által és rá nézve teremtett a világmindenség, és benne áll fenn minden. Így a benne hívő ember számára a környezetvédelem, a teremtésgondozás feladatai, az erről való oktatás alfája és ómegája is Krisztus. Gulybán Gergely Jézus csodálatos kenyérszaporítása kapcsán arra hívott fel, hogy ne szűnjön meg bennünk a lelki kenyér kívánása.

A konferencia előadásaira való ráhangolódást József Attila, Kiss Judit Ágnes és Weöres Sándor mély er-

kölszi mondanivalót hordozó versei segítették Sudár Annamária művésznő szívhez szóló előadásában. „...szolga csak egy van: az Isten, / s uraktól nyűzsög a végtelenség” – hangzottak Weöres sorai a versek zárásaként.

Az első előadást dr. Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem professor emeritusa tartotta azokról a környezeti és teremtésgondozási értékekről, amelyeket kiemelten kívánatos megjeleníteni az etika-, illetve a hit- és erkölcsstanoktatásban. Ha az oktatásban először tudományos rendszerezésben hallanak először a gyermekek a természetről – mondta a professzor –, az elidegenítheti őket annak szeretetétől. Tehát fontos először megszerettetni velük a természetet.

Dr. Fábri György, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorhelyettese, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője előadásában arról szólt, hogyan segítheti vagy ronthatja a hit- és erkölcsstan oktatása az etikai, ezen belül a környezetetika tudatosságát. Leglényesebb üzenete az volt, hogy a hit- és erkölcsstan oktatónak az általuk oktatott elvek szerint kell élniük, különben hitelét veszti a mondanivalójuk.

Az előadások után fórumbeszélgetés következett a környezetetika műveléséről dr. Jancsó Gábor mérnök,

igazságügyi szakértő, D. Szabó Erik nyugalmazott evangélikus püspök, Tóth Melinda Anna evangélikus lelkész bevezetőivel, majd taizéi imaóra zárta a teremtés ünnepének első, pénteki napját Börönte Márta evangélikus lelkész vezetésével.

A szombati napot nyitó áhítatában Kun András Nándor református lelkész a 37. zsoltár alapján hívta a megjelenteket Isten előtti csendességre, melyet egy találó megfogalmazás szerint akkor ér el igazán a keresztény ember, amikor meghallja a szíve mélyén magát Jézust imádkozni.

Lakatos József versmondó zsoltárok előadásával irányította a hallgatók figyelmét arra, hol az ember helye a teremtettségben.

A zsoltárok elhangzása után dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára üdvözölte a rendezvény résztvevőit. Mint mondta, a tanács számára továbbra is fontos a teremtésgondozás ügyének támogatása.

Szabó Erik a Budapesti Városvédő Egyesület részéről Településetika címmel tartott előadást, melyben a környezetbarát életmódot folytató ökofalvak példája alapján ökövárosok kialakulásáért való munkára bátorított.

A konferencia összefoglalásaként az etika, illetve a hit- és erkölcsstan oktatásához készült ajánlástervezethez szólhattak hozzá a jelenlévők. A tervezet véglegesített változatát a szervezők eljuttatják a környezetvédelmi és az oktatásügyi államtitkárságnak, valamint a MEÖT tagegyházaiknak és a katolikus egyházaknak.

■ BICZÓ DÉNES

Iowai látogatók

Amerikai evangélikus küldöttség egyházunkban

► Noha Luther követői a tengerentúlon is kisebbségben élnek, az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház (Evangelical-Lutheran Church in America, ELCA) tízezernél több gyülekezetet magában foglaló, hatvanöt egyházkerületet tömörítő hatalmas szervezet, négy milliónál több taggal. Az európai gyökereket nem feledve tizenöt országgal ápol szoros kapcsolatot az öreg kontinensen. Az ELCA számos európai egyházba küld lelkészt angol nyelvű istentiszteletek tartása vagy éppen nyelvtanítás céljából.

A Magyarországi Evangélikus Egyház és az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház Északkelet-iowai Egyházkerülete között módszeres munkával épül a testvéregyházi kapcsolat. Évek óta küldünk angolul jól tudó magyar fiatalokat segítőnek amerikai egyházi gyerektáborokba, miközben jelenleg négy tengerentúli önkéntes dolgozik magyarországi gyülekezetekben és intézményekben.

A partnerségben azonban ennél jóval több lehetőség rejlik. Dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke – úgy is, mint a Lutheránus Világ-

szövetség alelnöke – már 2011-es chicagói útja alkalmával ennek kimunkálásán-kiaknázásán fáradozott.

Steve Nelson, az ELCA chicagói székhelyű Globális Szolgálatának igazgatója április közepén látogatott Nyíregyházára (az eseményről lapunk április 21-i számának 4. oldalán tudósítottunk Amerikai kapcsolat címmel). Újabb fejleményként pedig most Steven L. Ullestad, az Északkelet-iowai Egyházkerület püspöke (feleségével, képiünk jobb szélén) érkezett hazánkba.

► Folytatás az 5. oldalon



Határtalan pünkösöd

Határ menti gyülekezetpedagógust iktattak Ágfalván

▶ Pünkösöd hétfőjén az osztrák–magyar határ Soprontól nyugatra fekvő részén láthatóan kisimultak a ráncok az evangélikusok és a katolikusok, a magyarok, a magyarországi németek és a „sógorok” arcán, és több száz ember együtt, egy szívvel tudta énekelni: „*Ubi caritas et amor, Deus ibi est.*” A határ menti ökumenikus istentiszteletre immár huszonkettedik éve kerül sor a két ország három falujának és négy gyülekezetének egyikeben. Vagy az ausztriai Lépesfalva evangélikusainál, vagy a szintén osztrák oldalon található Somfalva katolikus gyülekezetében, vagy pedig a határtól keletre, a magyarországi Ágfalva két felekezetének egyikeben.

A települések három-négy kilométerre fekszenek egymástól, ezért az alkalmon részt vevők legtöbbször két keréken kelnek útra (zöld)határon innen és túl, hogy pünkösöd másnapján együtt ünnepeljenek.

Az első ökumenikus találkozó (1991-ben) laikusok kezdeményezésére jött létre. Olyannyira civil kézben volt a szervezés, hogy az isten-

zős zenekar is, és – Plöchl Ildikó személyében – az ágfalvi, illetve sopronbánfalvi evangélikus gyülekezet ifjúsági és gyermekmunkája is komoly támogatásban részesül.

A státust (amely valójában csak egy félállás) a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület és az Ausztriai Evangélikus Egyház hozta létre 2012. november 15-én.



WALTER ROSSMANN FELVÉTELE

tiszteletet nem is templomban, hanem egy osztrák vendéglőben, a lépesfalvi *Hauerben* tartották.

Idén az ágfalvi evangélikus templomban gyűltek össze mintegy hat-hét-százán. A kétnyelvű istentiszteleten *Gabnai Sándor* esperes magyarul, *Gregor Grzanoka* lengyel származású somfalvi plébános német nyelven hirdette az igét. A liturgiában részt vett még *Németh Attila* ágfalvi plébános, *Jakob Kruse* lépesfalvi, *Johann Holzkorn* pöttelsdorfi lelkész, burgenlandi espereshelyettes, *Mesterházy Balázs* soproni iskolalelkész, továbbá a helyi evangélikus közösség pásztorai, *Heinrichs Eszter* és *Michael Heinrichs*.

Az idei alkalom különlegessége az volt, hogy az istentiszteleten *Gabnai Sándor* és *Johann Holzkorn* beiktatták hivatalába *Plöchl Ildikó* határ menti gyülekezetpedagógust (*felső képkönyv*), akinek feladata az országhatár két oldalán lévő evangélikus programok koordinálása.

Közös táborok és határ menti istentiszteletek eddig is voltak, november óta azonban ezeket sokkal tudatosabban szervezik: a határ menti evangélikus falvak lelkészei is rendszeresen találkoznak, alakult egy kö-

A lépesfalvi evangélikus közösség Trianon előtt Ágfalvához tartozott, annak volt leánygyülekezete. Saját temploma és önálló lelkésze csak 1932 óta van. Burgenland elcsatolása után a szolgálatokat még tizenkét éven át az ágfalvi lelkészek látták el az osztrákra lett faluban is. Egy korabeli feljegyzés szerint *Scholtz Ödön* ágfalvi esperest egy alkalommal nem akarták átengedni az osztrák csendőrök a határon, ezért egy temetésről órákat késett. A „nagypolitikán” túl ez a kis incidens is hozzájárult ahhoz, hogy hamarosan helyben lakó osztrák lelkésze lett Lépesfalvának – a reformáció óta először.

A határ menti gyülekezetpedagógusi állás által ismét egy kicsit közelebb került egymáshoz az, ami száz évvel ezelőtt nyelvi, közigazgatási, földrajzilag, egyházilag és még nagyon sok tekintetben egységes volt.

Pünkösöd a minden várakozást felülmúló remények ünnepe. Ezt a csodát idén is átélték az osztrák–magyar határon, amikor egy napra valóban kisimultak az arcok, eltűntek az előítéletek, és magától értetődően együtt imádkoztak különböző felekezetek és nemzetek képviselői.

■ HEINRICHS ESZTER



AKACOS TAMÁS FELVÉTELE

Az egykori határsávban élő embereknek az ide-oda repkedő madarak máig a szabadságot szimbolizálják

Családi nap az anyaóvóban

„Amikor leszálalékolták a férjemet, és inni kezdett, akkor kezdődött a polgárjárásunk a három lányommal” – idézi fel a megpróbáltatásokat a Kárpátaljáról Szabolcsba férjhez jött asszony Nyíregyházán, az Oltalom Szeretetszolgálat Családok Átmeneti Otthonában. A férfi brutalitása elől menekülve így vezetett útjuk – rokonok híján – az anyaóvóba, bár a két nagyobb lány akkorra már, az Arany János tehetséggondozó program révén, az egyik megyeszékhelyi elit gimnázium tanulója volt.

A választ azóta már kimondták, s ha sikerül eladni a hajdani közös otthon, a takaros családi házat, és pont kerül a vagyonmegosztás végére, új életet kezhetnek. Addig az Oltalom anyaóvójában gyűjti hozzá az erőt a korábban konyhai kisegítőként dolgozó, most pedig cukrászképzésre járó asszony, aki néha még mindig nem hiszi el, hogy vele mind ez megtörténhetett...

Nem szorong, inkább felszabadult az a sorstársa, akit egy péntek délutánon hat gyerekével szinte egy szál pendelyben hozott faluja kisbusza az anyaóvóba. Pár óra múltán azok az uzsorások is megjelentek a belvárosi mellékutcában, akik elől ide menekültek...

– Akkor már több mint egy éve szinte minden fillérünket elszedték az uzsorások, és amikor már második napja éheztek a gyerekek, mert

rintból valósítanak meg. A szükségletek előzetes felmérése alapján kidolgozott programnak az a célja, hogy szolgáltatásaival, rendezvényeivel hozzásegítse a krízist megélt gyermekeket és asszonyokat a társadalmi beilleszkedéshez.

Az Oltalom Szeretetszolgálat az elnyert támogatást nem csak saját klienseire fordítja: együttműködő partnerként bevonták a Területi Gyermekvédelmi Központ, a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezetének Anya-Gyermek Segítő Otthona és Krízisközpontja, valamint a Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ Családok Átmeneti Otthona ellátottjait, a róluk gondoskodó szakembereket, munkatársakat, továbbá a nevelőszülőket is. Így érthető, hogy a kilenc anyának és huszonhét gyermeknek biztonságot adó intézmény udvarán és összes termeiben most vannak vagy nyolcvan.

Balázska Tibor rendőr zászlós és három négylábú munkatársa veszi birtokba az udvart: a két német juhász és egy fehér sicu parádés bemutatót tart nemcsak bombakeresésből és alaki gyakorlatokból, de önfelelt játékból is – no meg abból, hogy mire képes a bizalom, a feltétel nélküli elfogadás, a szeretet.

Balázska Tibor bizonyára nem csak a kutyákhoz ért: oka lehet annak, ahogyan keresetlen egyszerűség-

rekreációs programnak tűnő rendezvény háttérében.

– Feladatunknak tekintjük, hogy oldjuk ezeket az előítéleteket, és megtörjük azt a sorsvonalat, amelyet ezek a gyermekek generációról generációra megörökölnek. Ez az ő érdekük, de a társadalomé és az ország rendjére vigyázóké is. A rendőr itt nem vásott kölyköket, hanem vidám, érdeklődő gyermekeket lát, ő viszont nem fakabát, aki a hatalmat képviseli. Ellenkezőleg: példát és modellt nyújt a gyermekek és szülei számára a társadalom által preferált viselkedéshez, előrevetítve annak lehetőségét, hogy nehéz helyzetükből kiemelkedve később segíthessenek a hasonlóan nehéz helyzetben lévő társaikat.

Később visszaér a a tűzoltókocsi is, amelyet még a családi nap kezdetén rendelt a diszpécser egy tüzesettséghez, így a gyerekek megszállják az autókat. A magas kerítéssel védett udvaron megszólalhat a sziréna, és nem lehet nem mosolyogni, midőn cérnhangon keménykedik a hangszóró: „Itt a rendőrség, tessék megállni!”

Később az anyaóvóban élő, a rendszer foglalkozáson részt vevő gyermekek táncbemutatója látható. Az ebéd megkoronázásaként pedig feltalálják azt a háromszáz palacsintát, amelyet az édesanyák még hajnalban sütöttek, és az Evangélikus Roma Szakkol-



FOTÓ: DASKONÉ SÓS ANITA

tényleg semmit nem tudtam adni nekik, felmentem a polgármesteri hivatalba, hogy vegyék őket állami gondozásba. Mivel tudták, hogy miért mondom ezt, inkább úgy döntöttek, mentenek mindnyájunkat, így kerülünk ide – meséli keserű mosollyal, de látható megkönnyebbüléssel.

Az anyaóvó klubszobájában elhangzott mondatokkal éles kontrasztban van az udvarról behallatszó sokszólamú nevetés, a vidám gyerekzsivaj. Családi napot tartanak. A pünkösöd előtti pénteken nem kell se a múltira, se a jövőre gondolni, a gondtalanság érzéséért tesznek ma meg mindent az itt dolgozók.

Batyu, avagy útravaló a sikeres társadalmi beilleszkedéshez címmel fut az intézményben az a projekt, melyet az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával közel harmincmillió fo-

gel beleszövi elbeszélésebe, hogy a bűnüldözésben kiváló érdemeket szerzett német juhász – egyébként folyton a hírekben szereplő médiasztár –, a kevéssé hangzatos nevű *Nokedli* egy sintértelepről került kölyök-korában a kutyaiskolába. A *Döneci* névre hallgató ölel pedig – mindent tekintélyt nélkülöző kinézete alapján – lehetne ugyan játékkutya is, de bizony bombakeresőnek készül, és az is lesz, ha végére ér a kiképzésnek.

– A nálunk élő hátrányos helyzetű gyermekek többsége roma, eddigi életük a deviancia és kriminalizáció árnyékában telt. Sajnos a civil társadalom hajlamos az apák bűnét a gyermekeknek is felróni, így nehéz sorsukban nemcsak a szeretetet és a hétköznapi javakat nélkülözik, de azt is elszenvedik, hogy sokan potenciális bűnözőnek tekintik őket – teszi világossá *Daskoné Sós Anita*, az anyaóvó igazgatója, milyen tudatos törekvések húzódnak meg a csupán

■ – VESI –

Iowai látogatók

▶ Folytatás az 1. oldalról

A Wartburg College tizenöt diákjának május 1-jén kezdődött kétéhetes európai útjához csatlakozott az egyházkerület hatfős küldöttsége. Az Iowa, Illinois és Wisconsin állam határán található Dubuque városában a 19. század közepén alapított

mait követve tett körutat, de felkeresték a buchenwaldi és a flossenbürgi koncentrációs tábor is. Programjukban a diakóniai munkát, a karitatív szervezetek itteni tevékenységét bemutató találkozásokra, beszélgetésekre is jutott idő.

A huszonöt fős amerikai delegáció – Csehországon és Szlo-

val ismerkedtek (képiünkön), majd a Nyíregyházán működő Evangélikus Roma Szakkollégium tevékenységéről tájékozódtak. Mint lapunkban már korábban beszámoltunk róla, tavaly augusztus óta épp itt tevékenykedik két minnesotai önkéntes: *Ashley Debilzen* és *Kristen Wall*. A programban természetesen az ő munkájuk és magyarországi tapasztalataik megismerése kapott hangsúlyt.

Az iowai evangélikus küldöttség tagjai szombaton a mendei gyülekezetbe látogattak, pünkösd vasárnapján a budapesti anglikán közösséggel angol nyelvű istentiszteleten vettek részt, a hétfői ünnepet pedig Acsán töltötték, ahol az istentiszteleten Ullestad püspök volt az igehirdető.

A delegáció magyarországi látogatása kedden a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti központjában tett vizittel fejeződött be.

■ V. E.



HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

Wartburg College hallgatóiból, illetve az intézmény *Szent Erzsébet kórusának* tagjaiból álló küldöttség Luther Márton országában az egyházalapító és *Árpád-házi Szent Erzsébet* nyo-

vákian át – május 16-án ért Magyarországra. A sárospataki vármúzeum megtekintése után pénteken a nyírtelki Filadelfia evangélikus gyülekezet görögországi romamissziójá-

Ki kell iktatnunk az előítéleteket

Ullestad püspök Nyíregyházán

A Nyíregyházi Főiskolán bérelt helyiségekben, szerény körülmények között működő Evangélikus Roma Szakkollégium (ERSZK) a kertvárosi gyülekezeti központban fogadta – terített asztallal – az iowai vendégeket. A népzene szakon tanuló *Musa József* és mentora, egyházunk nyíregyházi középiskolai kollégiumának igazgatója, a „szintén zenész” *Martinovszky István* magyar zenével kísérte az ebédet, majd a szakkollégium igazgatója, *Molnár Erzsébet* lelkes mutatta be azt a munkát, amelynek végső célja, hogy kettős identitással élő roma értelmiségiek segítsék a halmozottan hátrányos helyzetű cigányság felemelkedését.

Dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke a hazai cigányság helyzetét igyekezett érzékeltetni, vázolta egyházunk társadalmi szerepvállalását is a súlyos állapot felszámolására irányuló munkában.

Kérdésekre válaszolva *Laборczy Géza*, a kertvárosi gyülekezet lelkésze, az ERSZK igazgatótanácsának elnöke ahhoz hasonlította a roma hallgatókat segítő műhely létrehozását a válságokkal küzdő, szorongó és megosztott társadalomban, mintha darázs-fészekbe nyúlnánk.

A délután folyamán főszerephez jutott a roma kollégiumban dolgozó két amerikai önkéntes. Itteni tevékenységüket ismertető beszámolójuk különösen a Wartburg College hallgatói számára volt rendkívül értékes: közülük ugyanis többen is készülnek külföldi misszióra tanulmányaik végétével.

Az amerikai delegációt vezette *Steven L. Ullestaddel*, az Északkelet-iowai Egyházkerület püspökével – az idő szo-

rításában – csak rövid interjúra nyílt lehetőségünk.

– Mit tart jelenleg egyháza legfontosabb feladatainak?

– Elsősorban saját egyházunk közösségünket szeretnénk építeni. Igyekszünk tovább gya-



HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

rapítani, mert bővítésre szorul. Fontosnak tartom külföldi kapcsolataink ápolását is, éppen ezért vagyok most itt, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházzal is kapcsolatot teremtsünk. Szeretnénk, hogy fiataljaink találkozzanak egymással, részt vegyenek a missziói munkában.

– Európai programjának átlomlásait látva jól kirajzolódik, hogy – Luther Márton és Árpád-házi Szent Erzsébet történelmi emlékhelyei mellett – elsősorban a holokauszt és a kelet-európai romák problémája érdekli. Miért éppen ezek?

– Tudatában vagyunk annak, hogy Luther mennyit szenvedett, és mennyi üldözöttségben volt része. Tudatában vagyunk annak, hogy a kelet-európai országokban a különböző kisebbségeket mennyi szenvedés érte. És az a hittvallásunk, hogy a Szentírást mindenható el kell juttatni, hogy segítse a szükségben szenvedőket.

– Hogyan látja a magyarországi romák helyzetét? Nyilván sokat hallott-olvasott erről korábban, de mik a tapasztalatai?

– Egész más megtapasztalni, mint olvasni róla! Azt látjuk, hogy Magyarországon egyházunk együtt érez a szenvedő, nélkülözött kisebbséggel. Közösséget épít, próbál munkát biztosítani és az Úr szavát eljuttatni ezekhez az emberekhez, hogy az életük megváltozzon.

– Kristen Wall önkéntes nyíregyházi működésében láthattuk, hogy félelem és előítélet nélkül, őszinte odaadással képes fordulni az elesettekhez, kitaszítottakhoz, mintát adva ezzel az előítéletekkel sújtott magyarországi többségi társadalomnak...

– Nagyon büszkék vagyunk Kristenre, ahogy ezt ő itt végig tudja csinálni! A kisebbséggel szemben minden országban vannak előítéletei a többségnek. A mi országunkban is. Ám egyre inkább ki kell iktatnunk az előítéleteket, hogy olyanokká váljunk, mint Kristen!

– És lesznek követői Magyarországon?

– Ó, igen! Reméljük, hogy jövőre öt önkéntest tudunk Magyarországra küldeni. Hogy pontosan milyen helyszínekre és milyen feladattal, arról még nem született döntés.

– A Magyarországi Evangélikus Egyház és az Amerikai Evangélikus-Lutheránus Egyház Északkelet-iowai Egyházkerülete együttműködési megállapodásra készül. Mi lehet a tartalma ennek az együttműködésnek Ön szerint?

– Még nem deklaráltuk, de biztosra veszem, hogy fontos eleme lesz a Szentírás terjesztésében való együttműködés, hiszen ebben teljes az egyetértés közöttünk.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Kenyeret felénk nyújtó Krisztus

Kiállítás a tolerancia jegyében az Evangélikus Országos Múzeumban

▶ **A tolerancia évszázada – protestáns egyházi élet a 19. század első felében címmel nyílt kiállítás a Deák téri Evangélikus Országos Múzeumban. A tárlat a türelmi rendeletről (1781) 1848-ig terjedő időszakot fogja át. Az evangélikus és református egyházi tárgykultúrát tárja a látogató elé: festmények, metszetek, könyvek, iratok segítségével ad képet arról a korszakról, amelyben a tolerancia leginkább meghatározta a magyarországi protestáns egyházak életét.**

A kiállítás megnyitóján *Harmati Béla László*, az intézmény igazgatója köszöntőjében elmondta: „A múzeum a reformáció kezdetének ötszáz éves jubileumára is készül a jelen kiállítással. Így fontosnak tartom a reformáció és tolerancia évéhez való csatlakozást, a tolerancia egyházi oldalról való bemutatását, annak feldolgozását.”

A tárlat – a koncepció és a megvalósítás – *Harmati Béla László*, *Kertész Botond* történész és *Zsuzsanna* művészettörténész munkáját dicséri.

Fabiny Tamás evangélikus püspök beszédében rámutatott: „Nemcsak a vallási türellem, hanem a másikkal, embertársunkkal szembeni tolerancia is nagy kihívás mai magyar társadalmunkban. Most nyíló kiállításunk alapján elmondható, hogy tanulni lehet a múltból, hiszen volt olyan időszak, amikor az elfogadó magatartás erősebb volt, mint most.”

A püspök a kiállítási tárgyak közül többek között az utolsó vacsorát ábrázoló varsádi oltárképet emelte ki: „A kép csaknem egésze megsérült, egyetlen részlete maradt ép. Az utolsó vacsora résztvevői közül senki más nem látszik rajta, mint a kenyeret felénk nyújtó Krisztus.” *A protestáns*

lett tesz tanúságot, az a másikkal szembeni toleránssá válik.

Kósa László etnográfus, történész, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja beszédében elmondta: a kiállítás azért is példaértékű, mert a múzeum első református kitekintésű munkája, amely egy nagyon fontos korszakot körülbírt és igényesen tárl a látogatóknak. Látható egy különleges térkép, amely a korszak



A kiállítás részlete

gyülekezetalapításait – először összegyűjtve – mutatja be.

Az akadémikus történelmi áttekintésében a kiállítás tárgyai segítségével érzékeltette a protestáns felekezeteknek a türelmi rendelethez és ezáltal *II. József*hez való viszonyát is. „Az enyhülést hozó időszak hatására az uralkodó portréja számos egyházi épületen

lódóan – reformáció és tolerancia – a múzeumban *II. József* türelmi rendeletéről az 1848. évi XX. törvénycikkig terjedő időszakot vizsgáltuk – mondta el *Harmati Béla László* múzeumigazgató. – Rá szeretnénk volna világítani a rendelet kibocsátása után a társadalomban végbement folyamatokra.

A rendelet önmagában nem hozott vallási türelmet, 1848-ig folyamatos csatározások során lehetett csak úgy-ahogy érvényt szerezni a rendeletbe foglalt alapeszméknek – maga az államapparátus is végső-kig ellenállt, és ott szabotálta a végrehajtást, ahol tudta. Mégis elindult egy reményt keltő folyamat *II. József* reformpolitikája alapján.

A vallási türelmele a sajátosságok, hasonlóságok és kü-



lönbözések együttes bemutatása révén utalunk, nem rejtve véka alá a küzdelmeket.

Az első teremben a protestáns körében megnyilvánult *II. József*-kultusz idézniük fel képi és írásos formában. A második teremben a felekezetekre jellemző tanítási-béli hasonlóságokat és különbségeket vázoltuk fel. Alapvető célunk a látogatókban „felpiszkálni” az emlékeket, illetve ezek hiányában kérdések feltételére ösztönözni őket.

A kiállított tárgyakon keresztül a lutheri és a kálvini reformáció liturgiához való eltérő hozzáállását is szeretnénk volna szemléltetni. Ugyanakkor tény az is, hogy a két protestáns egyház erősen közeledett egymáshoz ebben az időszakban, és az unió gondolata is komolyan felmerült.

Nem maradhattak ki az építészeti és művészeti vonatkozások sem, korabeli tervrajzok ismertetnek meg bennünket a kor templomépítészetével, és látható egy református úrasztala, illetve egy evangélikus szószékoltár rekonstrukciója.

A kiállításnyitó közönsége a *Liszt Ferenc* Zeneművészeti Egyetem vonósnegyesének (*Surján Péter* – első hegedű, *Reviczky Ottília* – második hegedű, *Krähling Dániel* – brácsa és *Lukácsné György* – cselló) jóvoltából zenei előadásban is részesülhetett.

Az Evangélikus Országos Múzeum időszakos kiállítása a reformáció napjait tekintendő meg.

■ GALAMBOS ÁDÁM
Forrás: Evangelikus.hu



Oltár a múzeumban

szóból kiindulva (a latin *pro testo* jelentése: „tanuszkodni valami mellett”) *Fabiny Tamás* felhívta a figyelmet arra, hogy a hívők felelőssége az a fajta magatartás, amely Krisztus mellett tanuszkodik. Ebből következik, hogy aki Jézus mel-

megjelenik” – fogalmazott. A két felekezet egymáshoz való történelmi közeledését és a teológiai különbségeket is bemutató tárlattal kapcsolatban *Kósa László* szólt a protestáns únóra való törekvésről is.

– Az év mottójához kapcsolo-

JÚNIUS 1. – EZ AZ A NAP!

Koncert, evangéizáció és szeminárium

Magyarország legnagyobb dicsőítő kórusa és egy hatvanfős szimfonikus zenekar előadásában június 1-jén 17 órakor csendül fel az első szám az idei *Ez az a nap!* rendezvényen a Papp László Budapest Sportarénában, ahol a résztvevők *Henderson Dáviddal* is elénekelnék egy dalt. (Az ifjú tehetség tavaly a *The Voice* című tehetségkutató műsorban kápráztatott el a közönséget.)

Az ötszörös Grammy-díjas világsztár, *Israel Houghton* először lép fel Magyarországon. Sokak vágya teljesül azzal, hogy immár a magyar közönség is előben élvezheti majd a művész zenei sokszínűségét.

Nemcsak saját színpadi munkái tették ismertté a jamaicai és magyar (!) gyökerű *Johnny K. Palmert*, hiszen társszerzőként számos ismert előadó lemezén szerepel: írt már dalt *Bereczki Zolinak*, *WolfKatinak*, *Gáspár Lacinak*, *Keresztes Ildikónak*, *Vastag Csabának*, *Caramelnek*, *Tóth Gabinak*. Johnnytól az aréna nagyszínpadán ezúttal egyik legújabb szerzeményét hallhatjuk.

Az Istent dicsőítő monstre koncert ezúttal is méltán tarthat azonban igényt a modern könnyűzene iránt kevésbé vonzó kerestények/keresténynek érdeklődésére is, hiszen – mint ismeretes – a hitmélyítő nap

igehirdetője *Ulrich Parzany* német evangélikus lelkész lesz. Ulrich Parzany 1984–2005 között a német KIE (YMCA, ifjúsági egyesület) főtitkára volt, és az Evangéliumi Alianszban, továbbá a Lausanne Mozgalomban is munkálkodott. 1991-től a *ProChrist* evangéizációk igehirdetője, így – miként szerte Európában – hazánkban is százezrek hallhatták szolgálatán keresztül az evangéliumot.

A Magyar Evangéliumi Aliansz szervezésében – főként lelkészek és missziói munkások számára – Ulrich Parzany szemináriumot is tart a rendezvény napján. Ennek helyszíne a Papp László Budapest Sportaréna különterme lesz június 1-jén délután fél négytől. A szeminárium témája: *Lehetséges-e az egyház megújulása Európában az igehirdetés és az evangéizáció által?* – *Az evangéizáció jelentősége, a vezető felelőssége és kísértései.*

(Az arénába belépni csak belépőjegyvel lehet. Kedvezményes jegyigénylés lelkészek számára a nori@ezazanap.hu címen, illetve telefonon az 1/436-9865-as számon. Jegyvásárlási lehetőségekről, csoportos kedvezményekről információk az [ezazanap.hu/ez-az-a-nap-2013-jegyinfok](http://ezazanap.hu/) weboldalon található.)

► *EvÉlet-infó*



Hagyomány és élő víz

Egy kis múltidézés zajlott az idei pünkösdön a Nógrád megyei Vanyarcon. Népviseletbe öltözött gyermekek, fiatalok és felnőttek töltötték meg a templomot a vasárnap délelőtti istentiszteleten. A régi hagyomány szerint a fiúk a kóruson ültek, a leányok pedig az oltár előtti térben álltak végig az istentiszteletet. Imádkozásnál ők is letérdeltek, az oltárhoz menő lelkész előtt pedig ajtót nyitottak.

Szlovák nyelven is megszólalt az isteni üzenet az igehirdetésben, valamint a *Miatyánk* is a záró oltári szolgálatban. A település vezetői és az iskola pedagógusai a számukra ősidők óta fenntartott padokban ültek, az oltártól jobbra és balra.

A vanyarci népviselet lutheránus hagyománya az is, hogy a nők a papi viseletből átvett, úgynevezett „lapuskát”, azaz Mózes-táblát hordanak. A lelkész örvedetes módon folyamatosan szembesül azzal, hogy nincs egyedül.

Arra a kérdésre, hogy lehetséges-e a mai modern viszonyok között élő módon ápolni az egyébként letűnt, eltűnt hagyományokat, a válaszom egyértelmű igen. Ahogyan Jézus számára is lehetséges volt Jákób kútjánál, azaz egy történelmi múltat idéző helyen élő vízzel megkínálni a sarmáriai asszonyt. Vélünk is ezt tette Jézus. A régi keretek megidézése közben életünk megújulására, hitünk

frissülésére hívott minket. Felemelő érzés együtt átélni az ót és az újat, a biztonságot és tartást adó múltat és az életünkre és szolgálatunkra igényt tartó örökkévaló Úr jelenvalóságát. A régi korszakból friss vizet ihattunk.

A délutáni program is gazdag volt. A népviseletbe öltözött fiatalok zenés utcai felvonulása megmozgatta az egész falut, majd a tájháznál a település különféle korosztályokat képviselő együttese mutattak be színes folklórműsort. Az érdeklődők szakszerű tájékoztatást kaphattak a vanyarci hagyományokról, és aki megéhezett, természetesen megkóstolhatta az ilyenkor elmaradhatatlan sztrapačskát is.

■ SZABÓ ANDRÁS felvétele

Nem Mende-monda a pünködsdi templomdíszítés

2011-ben került fel a nemzeti szellemi kulturális örökség listájára a mendei evangélikus templomdíszítés pünködsdi szokása, amelynek különlegességét az elmúlt hét végén a hazánkban járt iowai evangélikus delegáció tagjai is megcsodálhatták.

A Szentlélek ünnepén a gyülekezet tagjai díszbe öltöztetik a templomot. Nyolc nyárfát állítanak a templom két padsora közé, amelyeket szalagokkal, kézzel hímzett és horgolt kendőkkel – úgynevezett lepkékkel – díszítenek fel. Mint lapunkban már többször megírtuk, a templomi zöldágazás pünködsdi szokását a tót ősök hozhatták magukkal Trencsén vármegyéből. (A 17. században még Kárpát-mendence-szerte élő hagyomány volt.)

Azért díszítik éppen a nyárfát, mert az a tavasz legkorábbi hírnöke, akárcsak a lepke, amely a terítőknek kölcsönzi alakját. Az életet akarták így megköszönni Istennek a régi öregek. A májfék később nemcsak a templom díszéivé váltak, hanem ajándékkul is szolgáltak a falu leányainak. (Ez az ősi tradíció állítólag a közeli Maglód evangélikus gyülekezetében is él.)

■ FAZEKAS LÍVIA felvétele



Réti Zoltán köszöntése

Amint lapunk előző számában is hírül adtuk, *Réti Zoltán* balassagyarmati zene- és festőművész május 14-én betöltötte kilencvenedik életévét. Ebből az alkalomból a Rózsavölgyi Márk művészeti iskola nagyszabású ünnepséggel köszöntötte alapítóját. Mintegy fél évszázaddal ezelőtt ugyanis – Balassagyarmat város vezetésének támogatásával – Réti Zoltán alapította az intézményt. Múlt pénteken, május 17-én előbb a Horváth Endre Galériában nyílt kiállítás Réti Zoltán alkotásából, majd a zsúfolásig telt zeneiskolában – ünnepi hangverseny keretében

– hangzott el számos köszöntő s a gazdag életpálya méltatása. A kilencvenéves művész lelki, szellemi frissességét jelzi, hogy ő maga vezényelte a *Balassagyarmati dalegyletet* (képzünkön), amely két evangélikus muzsikussal – *Fasang Árpád* és maga az ünnepelt – *Palóc népdalok* című művét adta elő (képzünkön).

Zenével köszöntötték az ünnepeltet az iskola díjnyertes növendékei, a *Balassagyarmati kamaragyűttes*, valamint *Kanyó Dávid* fuvolaművész, karnagy, Réti Zoltán unokája.

■ SZABÓ ANDRÁS felvétele



K I R C H E N T A G

Háború mint üzlet?

Andrew Feinstein brit fegyverkezési szakértő a Kirchentag egyik pénteki rendezvényén a *Háború mint üzlet?* kérdést is feltette.

Az előadó a dél-afrikai parlament tagjaként szerezte első tapasztalatait a fegyverkereskedelemből és a korrupció összefüggéseiről. Miután az ügyletek leleplezésére irányuló törekvései miatt el kellett hagynia posztját, a téma szakértőjévé képezte magát. Könyve, a *The Shadow World (Árnyékvilág)* Németországban 2012-ben jelent meg *Fegyverkereskedelem – Globális üzlet a halállal* címmel.

Andrew Feinsteinnek a fegyvergyárak és -kereskedők, valamint a kormányok és pártok összefonódásáról szóló szemléletes beszámolóját követően Ines Pohl berlini újságírónak, a *Tageszeitung* főszerkesztőjének vezetésével pódiumbeszélgetésre került sor. Résztevői Jan Grebe, a bonni Nemzetközi Konverzióköz-

pont elnevezésű intézmény képviselője, valamint Georg Wilhelm Adamowitsch, a német biztonsági és védelmi iparszövetség egyik vezetője voltak. Az utóbbit a moderátor és a publikum kérdései is alaposan megizzasztották, hiába próbálta elhárítani magától a német fegyvergyárakat érintő vádak. Válaszait pedig bekiabálás és fütyülés szakította félbe.

A felforrósodott hangulathoz hozzájárultak a fegyverkezést ellenző tüntetők is, akik a program egész ideje alatt táblákat hordozva fel-alá járkáltak a csarnokban.

Mi a megoldás? Mit tehetünk? – merült fel újra meg újra a döntő kérdés. Andrew Feinstein válasza szerint nagyobb átláthatóságra lenne szükség a politikai vezetők döntéseit illetően, hogy a fegyvervásárlások és -eladások ne rejtetten történjenek, hanem a parlament és a polgárok tudtával.

■ AM



ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Gazdasági érdekek versus ökológiai szempont

A *Lehetőségek piacán* nemcsak egyházi munkások és szervezetek adhattak hírt tevékenységükről, hanem számos civil szervezet is lehetőséget kapott a bemutatkozásra. Az 1996-ban alakult *Haus der BUNDten Natur* nevű ökológiai és természetvédelmi ifjúsági egyesület elsősorban kisgyermeknek és kamaszoknak szervez programokat a hamburgi Kellinghusen parkban található székhelyén.

A Kirchentag standján az érdeklődők figyelmét főként az Elba állatvilágának védelmére hívták fel. A közeljövőben ugyanis a kikötőben működő szállítmányozási cégek szorgalmazására az Alsó- és Külső-Elba medrét további négy méterrel szándékoznak mélyíteni, hogy lehetővé

tegyék a mostaninál még nagyobb méretű teherszállító hajók kikötését a városban. A folyómeder mélyítése azonban beláthatatlan következményekkel is járhat: egyrészt az állatvilágot – közöttük néhány különleges halfajt – veszélyeztet, másfelől az így megemelkedő vízszint komoly árvízveszélyt jelent majd a városra.

A Kirchentag résztvevői is kifejezhetik tiltakozásukat ezen ökológiai fenyegetés ellen: az általuk kiszínezett, illetve üzenettel ellátott „halpikkelyeket” ráragaszthatták az egyesület standján elhelyezett papírhálra. Az így elkészült sajátos petíciót az egyházi napok végeztével a szervezet képviselői átnyújtották a város vezetőinek.

■ BZS



BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Bárhová néztünk a hamburgi Kirchentag záró istentisztelete után, a megelégedettség sugárzott felénk. Jól sikerült. Érdemes volt eljönni. Azok a jó rendezvények, amelyek a rendezők és a résztvevők mindvégig a természetes arcukat mutatják, és előtérben van a tartalom. Ha valóban arról szól az esemény, ami a jelenlevők életének igazi aktualitása.

Aktualitás és közvetlenség

Hamburgban öt napon át ez történt. Híres művészek, sztárok, közismert vezető politikusok, sikeres multicitulajdonosok, a könnyű- vagy a komolyzene híres előadói egyaránt helyzetben és szerepben lehettek. Tudósok, művészek és teológusok legtöbbször együtt ültek asztalhoz, hogy közösen válaszoljanak egy-egy kérdésre. Igazi kerekasztalt alkottak.

Okkal éreztük úgy: rólunk szólnak ezek a napok. Aktuálisan. Mai módon. Azonnal magával ragadott az érzés, hogy végre szabadon és könnyedén örülhetünk a „sokakkal” való találkozásnak. Nem elkülönülő, nehéz levegőjű alkalom ez, hanem gyorsan beleilleszkedik az életünkbe.

Az első órában úgy éreztük, mint ha már az előző napokban megérkeztünk volna, pedig csak pár órája vagyunk itt. Itt az idő gyorsan szalad. Hiába, ilyen műfaj a Kirchentag. 1981-ben vettem részt életem első Kirchentagján, akkor is Hamburgban, de azóta is újra és újra átéltem mindezt. Most sem volt másképp.

Azt mindenképpen tudnunk kell, hogy az egyházi napokat „laikusok” alapították, és ma is ők rendezik. Döntő többségében önkéntes munkával. Anyyiban egyházi rendezvény, hogy a téma maga az egyház aktuális élete, de szabad és kritikus légkörben.

Egyházzal és keresztyénségről szólnak ezek a napok, de határozottan a világnak. Templomból a térre koncentrálnak a rendezvény. Intézményes lét helyett a mozgalmi megjelölés a főszerep. De legalább ennyire fontos alapelv az is, hogy a társadalom, a környezet, a világ kérdései is konkrétan megszólaljanak és teret kapjanak az egyház összefüggésében.

Ennek a több mint hatvan éve megfogalmazott küldetésnek nagy kiteljesedését tapasztaljuk ma, amikor már nyugodtan elmondhatjuk, hogy az európai protestánsok legtöbb embert megmozgató találkozója ez a rendezvény kétévente Németország-

ban. Mondhatjuk, hogy mára a szellemimunicíó-gyűjtés forrása lett.

Az idei hamburgi Kirchentag hihetetlen mennyiségű eseménye és mozgalmas világa egyértelműen beleilleszkedett abba a stílusba, amelyben ma az élet zajlik Németországban. Felgyorsult tempóban és frissülő gondolatokkal. Sem az életkor, sem a beosztás, sem pedig a pozíció nem tartott távol senkit a fő kérdésektől és a mai életet kutató gondolkodástól. Generációk és irányzatok, zárt kegyességű, konzervatív vagy nagyon szabad gondolkodású emberek, sőt hívők és a hittel szemben kétke-



Andrew Jones blogger és világutazó reggeli áhítata

Igazából ezt tanulhattuk öt napon át, hol elméleti magasságokban, hol praktikus egyszerűségben: mennyi az, amire valóban szükségünk van. És így gyűltek a kincseink, mint homokszemek...

Teológiai tartalom és az egyház bátorsága

Bátorságra ösztönöztek ezek a napok. Ahogyan Wolfgang Huber püspök fogalmazta meg egyik előadásában nagyon tömören: idén Hamburgban az látszott jól, hogy az „egyház él, a keresztyén hit pedig jövőképes”. A motóhoz kapcsolódóan nagyon határozottan szólt arról, hogy elengedhetetlen követelmény az „elegendő” közgazdaságtana (*eine Ökonomie des Genug*). Nem vezet igazi boldogsághoz vagy megelégedettséghez az igények fokozása, a teljesítmények növelése vagy az elvárások egyre magasabbra tétele a hétköznapi életben. Ehelyett teológiai megalapozott és érthetően közvetített keresztyén magatartásra van szükség ahhoz, hogy ne okozunk visszavonhatatlan károkat a következő nemzedékek számára.

A teológiai gondolkodásnak fel kell vállalnia a mai élet gazdasági, politikai és létkérdéseivel való foglalkozást is. Életünk minden területére igaz, hogy valóban csak annyit fogyasszunk, amennyire szükségünk van. Olyan mennyiséget használjunk és éljünk fel, amennyi valóban indokolt. De igazságosságból, élet- és munkalehetőségéből is vehessen eleget a ma élő ember.

A legtöbb előadásban megfogalmazódott: nagy szükség van ma azokra, akik valóban előre tudnak tekinteni, és tényleges bátortást tudnak adni a környezetüknek. Komo-

dók találkozója volt az idei alkalom is Hamburgban. Érdeklődő és motivált résztvevőkkel.

Kitapintható volt az a vágy, hogy minden résztvevő valamit jobban és mélyebben szeretett volna megérteni, de legalább a szokásosnál kitartóbban szemlélni azt, ami ma körülvesz minket. Közel százhuszezer nyitott és érdeklődő ember öt napon át kutatta életének értelmét, pillanatnyi helyzetét, vagy éppen arra volt a legkíváncsibb, hogy merre tart az élete egy távlati perspektíva összefüggésében.

Feltűnő volt idén, hogy az eddignél jóval súlyosabb szerepet töltöttek be – mondhatnánk, telt házias alkalmak lettek – a kora reggeli bibliatanulmányok, naponta harmincöt csoportban és legalább harmincezer résztvevővel. Részbe ezeknek a reggeli alkalmaknak a közös, jóízű koráléneklés is.

Többségében fiatalok, de feltűnő számban egészen idősök is fárthatat-

Kedélyes-dagályo

járói. Hamburgban a fiatalok is büszkén viselik a kirchentagos kék sálát, és a Fischmarkt vagy a Rathaus előtt hiphimód elterülve – a mutatózó heringeffektussal nem törődve – hallgatják a prédikációkat.

A német és a magyar spiritualitás – a néplélek, a múltfeldolgozás és a jövőbe tekintés eltérő jellegéből fakadóan – egészen más. A németek a Kirchentagon a róluk élő komolykodó képtől eltérően olyan – néha infantilisnak tetsző – derűre képesek, amely az ironiára erős hajlamot mutató magyaroknak meglepő lehet.

Például a központi bázis, a Messe mellett található Planten un Blumen kertben a spiritualitásról szóló beszélgetésen – „Wie viel Spiritualität bra-

ucht der Mensch?“, azaz „Mennyi spiritualitásra van szükségünk?” címmel – a tömeg az elengedést illusztrálóan vidáman követi *Rüdiger Maschwitz* lelkész és „Kontemplationslehrer” kontemplációs (mutogató, mondogató) gyakorlatait.

A játszókedvről árulkodnak a programkínálatban gyakorta feltűnő kabarék is. Az idei mottóra rájátszó *Sophie, du schluchst!* című kétszemélyes komédiashow-t a város nyugati peremén található fiatalos, modern stílusú Fabrik kultúrközpontban adta elő a frankfurti *Duo Camillo*. A szókimondó, zenélő (néha fülsértő) páros látására, hallására teljesen megtelt a kétemeletes szórakozóhely.

A posztmodern keresztyén kabaré-



Szállnak a gospelkórusok víg istendicsőítő szövegei, a trombiták hangja harsan, szólnak Németország elől-

H A M B U R G

VISSZAPILLANTÓ

s kereslet

lyan kell végre venni, hogy a keresztyénség nem a múlté, hanem a jelené és a jövőé. Nem a régi szabályok és előírások őrzésében, szorításában lesz életképes és megújult az egyház, hanem valódi jelenléttel, a mai emberek életének tényleges részeként. Egy olyan környezetben, ahol a közös gondolkodás és kérdéscélmezés az alaphelyzet, a teológiának is fejlődnie kell, és szinten kell maradnia ahhoz, hogy számoljon vele a mai környezet.

A korszerű egyháznak bátorságrementővé kell válnia. Az egyház belső élete is akkor újul meg, ha a környezete igényli és várja tőle az életet segítő tartalmat. Ehhez sokkal több kísérletre és sokkal nagyobb kapunyitásra van szükség ma, mint bármikor. Nem kell megjedni attól – utalt egy előadásában mai kísérletre *Uta Pohl-Patalong* professzor asszony nagyon határozottan –, ha ma már nem parokiális közösségként újulnak meg a gyülekezetek, hanem egy-egy időszakra születnek közösségek, váratlan helyzetekben és meglepő formákban: city-templomok, csend-templomi gyülekezetek stb.

A lényeg valójában, amelyet nem nélkülözhet a gyülekezet, bármilyen formában létezzék is: az elkötelezettség, a spiritualitás és a szolidaritás.

másképpen gondolkodók felé is ugyanazzal a szeretettel, mint „a falakon belüli”, meghitt saját világban. Az egyháznak meg kell értenie a modern világ létét, működését és nyelvét. De nem lesz képes értékes tartalmat átadni, ha csak valami ismételtető közepszerűségben él.

A hamburgi Kirchentag egyszerűen volt teológiai „pozíciómeghatározás” és „újratervelés”. Mindkettőre



A záró istentisztelet egyik oltára

nagy szüksége van az evangélikusságnak ma Európában. Nem lehet megspórolni azt a szellemi és tartalmi

a jövőt formáló erejét ne lehessen kétségbe vonni.

Egy olyan valóságos helyzetben történik ez, amikor egyházból ki- és oda belépők egyaránt vannak szép számmal. De nem mindegy, hogy a plakátok, kampányok és szlogenek mögött jelen van-e az őszinte és minőségi küzdelem a megújuló tartalomért, vagy nincs. Hiába a plakát és a kampány, ha nincs tartalom!

Azt is el kell kerülni, hogy valóság váljon az anekdota, amely szerint „a lelkész a vasárnapi prédikációjában már megint olyan kérdésekre vá-

laszolt, amelyeket nem tett fel senki”. Azért kell ébernek és felkészültnek lenni az egyházban, hogy ez ne fordulhasson elő semmilyen összefüggésben.

A Kirchentag idén olyan kérdéseket tárgyalt, amelyek mindegyikünknek aktuális létkérdései. A rendezvény válaszulni is igyekezett, de legfőképpen „együtt gondolkodni” a szó legnemesebb értelmében az egyházon belüli és kívüli résztvevőkkel egyaránt. Mindenki vehetett annyit, amennyire szüksége volt. Volt miből venni!

Vajon mennyire vesszük komolyan mi Magyarországon ezt a „kínálati kötelezettséget” egy megújulás után sóhajtozó egyházban? Csak egy lépés eljutni a „Mi ezt eddig mindig így csináltuk...” megalkuvásától a „Lehet ezt másképp is, sokkal hatékonyabban is végezni!” bátorságáig. Ezt a bátor lépést nem lehet kihagyni. De megtenni csak mozdulással és Lélekkel lehetséges.

Mozduljunk sokkal bátrabban, és éljük tartalmasabban mi is hazai egyházi életünket!

■ SZABÓ LAJOS

Tengerészmisszióról a kikötőben

► „A hajós emberek nehéz életében – idegen tájakon élve és dolgozva, távol az otthonától – a hit gyakran játszik fontos szerepet. Az imádság és a Biblia szava hivatást ad a szülőföld felé. Ráadásul a fedélzeten a vallások közötti különbségek is eltűnnek. A Seemannsmission nemzetiségre, nemre és vallásra való tekintet nélkül támogatja a tengerészeket.” A fenti mondatok a hamburgi kikötőben, az evangélikus tengerészmisszió sátránál hirdették a Kirchentag ideje alatt a szervezet küldetését. A misszió munkájáról az egyébként a rostocki kikötőben szolgáló *Susanne Jordan* (képünkön) diakóniai munkatárssal beszélgettünk.

– A Német Tengerészmisszióban összesen hétszáz – státusban lévő, illetve önkéntes – munkatárs dolgozik tizennyolc helyszínen. Célunk a lehetőségekhez mérten minél jobban segíteni az adott esetben sok nehézséggel küzdő tengerészeket.

– Konkrétan mit jelent ez?
– Kikötőinkbe – ahogyan mindenhol – a világ minden tájáról érkeznek kisebb-nagyobb hajók. A legénység tagjai akár több éve is úton lehetnek anélkül, hogy közben találkoztak volna a családjukkal. A honvágy, adott esetben betegség, netán pénzügyi helyzet vagy épp a kalózhajók okozta lelki sebek nagy terhet jelentenek a tengerészeknek. Sokszor csak valamelyik tengerészmisszió törődik velük, próbál meg segíteni a problémáikon.

– A misszióknak milyen lehetőségei vannak erre?

– Amikor kiköt egy hajó, felvesszük a kapcsolatot a parancsnoksággal, és engedélyt kérünk a fedélzetre lépésre. Szinte soha nem utasítanak vissza. A legénységnek bemutatkozunk, megkérdezzük, hogy vannak, és mire van szükségük. Ingyenes orvosi, fogorvosi ellátást is tudunk számukra biztosítani, de sokuk örömmel él azzal a lehetőséggel is, hogy hosszú idő után felhívhatja a családját, vagy a segítségünkkel gyümölcsöt, egyéb ennivalót, ruhát vagy tisztálkodási szereket vásárolhat a partron.

Igény esetén istentiszteletet vagy misét tartunk a hajón, de mindig meghívjuk őket a kikötőben lévő missziói központjaink lelki alkalmaira is. Németországban az evangélikus egyház is támogatja a munkánkat. Keresztény misszióként elsődleges célunk az evangélium hirdetése, de tiszteletben tartjuk a más vallásúak hitét is. Így például Rostockban, ahol dolgozom, az ortodox kápolna mellett berendeztünk helyiséget az iszlám, a hindu és a zsidó vallás követőinek is.

– Említette a tengerészek pénzügyi helyzetét. Ilyen helyzetben hogyan tudnak segíteni?

– Számos esetben előfordul, hogy a hajó tulajdonosa vagy a hajótársaság hónapokig nem fizeti ki az alkalmazottjait, sőt sokszor kiteszik őket az egyik kikötőben, mert új legénységet toboroztak. Ilyenkor egyrészt összekötő szerepet töltünk be azáltal, hogy értesítjük a hivatalos szerveket az esetről, másrészt átmeneti szállást, illetve lelki támogatást tudunk nyújtani a kikötőbeli központjainkban.

– Ön a szervezet egyik teljes állásban lévő diakóniai munkatársa. Szükséges szakirányú végzettség ehhez a munkához?

– Valójában nem. Angoltudás, jogositvány, lelkesedés, nyitott szív és segítő kezek kellenek – a többit az em-

ber a gyakorlatban tanulja meg. Én például közel két évvel ezelőtt csatlakoztam a Német Tengerészmisszióhoz. Ápolónői, illetve szociális munkás



A SZERZŐ FELVÉTELE

végzettségem van. Gyakorlatként pedig Magyarországon, a kömlői református diakóniai intézményben is eltöltöttem néhány hónapot, ahol fogyatékkal élő embereknek segítettünk. Egy nagyon picit tudok magyarul is...

– Miért szeret a tengerészmisszió-nál dolgozni?

– Nagyon változatos és érdekes munka. Jó érzés, amikor segíthetünk, még akkor is, ha esetleg ez csak egy beszélgetést vagy kártyapartit jelent... Leginkább egy nagy nemzetközi családdal hasonlítanám a missziókat, ahol sok barátságot lehet kötni.

– Honnan van a munkájukhoz szükséges anyagi fedezet?

– Támogatást kapunk az egyháztól, az államtól, az adott várostól, illetve a tagdíjak, a szponzori pénzek és adományok járulnak hozzá a tevékenységünk anyagi alapjainak megteremtéséhez.

– A Kirchentagon a lehetőségek piacának egyik standján arra az ökológiai veszélyre hívják fel a figyelmet, amelyet az Elba medrének további mélyítése hordoz magában. Ugyanakkor épp az imént egy olyan pódiumbeszélgetésről érkezünk, ahol az egyik előadó úgy zárta mondandóját: ha nem lenne hajózás Hamburgban, nem lehetett volna megszervezni a Kirchentagot, hiszen sok mindent hajón szállítanak a városba. Ön mit gondol erről?

– Nagyon összetett kérdés. A hajózás – a halászatotól kezdve a szállítmányozásig – nagyon fontos bevételt jelent a város számára. Azonban az is tény, hogy ha a nagy konténerhajók miatt még jobban kimélyítik a folyómedret, nemcsak a vízi állat- és növényvilág kerül veszélybe, hanem nagyobb lesz az árvízveszély is. Januárban például ezt a területet, ahol most beszélgetünk, elöntötte a víz.

Azt gondolom, jó lenne megtalálni a középútat, amely elfogadható a kereskedelem számára is, és ökológiai szempontból is megfelelő.

■ BODA ZSUZSA



„Épül Európa”

Valós kérdések és együtt gondolkodás a sablonok helyett
Meg kell tanulni a kommunikációt az érdeklődőkön kívül az egyháztól távol állók, a vele szemben állók és a

küzdelmet, amelyet a német evangélikus egyház hosszú évek óta folytat azért, hogy jelen legyen legyen, látható legyen, és úgy szólaljon meg a társadalomban, hogy a megújulást és

os lutheranizmus

ban utazó *Camillo* fivérek nem kíméltek se pápistát, se protestánst, vidáman viccelődtek például a felekezetek egyes hittételei között fellelhető „nünansznyi” különbségekkel, például így: „Az egyik azt mondja, Szentháromság emígy, a másik azt, hogy Szentháromság amúgy, itt istentisztelet, ott mise, az egyik azt mondja: »transsubstantiatio«, a másik: »Hogy micso-da??«” A közönség harsány nevetése nem épp engesztelhetetlen dogmatizmusról árulkodik. A tréfálkozás feloldja az esetleges felekezeti közötti határokat, és – egyelőnyegűen jókedvű – közönséget kovácsol a hallgatóságból.

A játék, a humor nem áll távol a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülő német bizott-



ságtól sem, ahogy erről az újonnan megjelent kötetek és egyéb – szó szerint – nyalánkságok árulkodnak.

Említhetjük például *Fabian Vogt Luther für Neugierige*, azaz *Luther a kíváncsiaknak* című szórakoztató kézikönyvét, a Luther életét feldolgozó komikus rajzsorozat: *Ein Luther-Comic* címmel, a kilencvenöt tétel poszteres kiadását – amely lutheránus ajtókon bizonyára jól mutat majd –, a Luther-bögrét, a Luther-rózsásra sült Luther-kekszet, a csomagoként négy és fél euróba kerülő – első hallásra talán csak humorbonbonnak tetsző – Luther-bonbon és persze a harminchárom centiméter átmérőjű, narancssárga, illetve kék színekben pompázó, a reformátor kacsintó arcmását dagasztó Luther-lufikat...

■ – KANYIKA –

KIRCHENTAG – HAMBURG

VISSZAPILLANTÓ

Kancellár és államelnök az egyházi napokon

Merkel, a politikus

Angela Merkel német kancellár egykori keletnémet papgyerekből lett a világ alighanem legbefolyásosabb asszonyává. A Kirchentag az ő számára természetes közeg, ahol fesztelenül

hatóság és a tisztességes kereskedelem szempontjainak. A rövid bemutatóval azt kívánták szemléltetni, mit tehetnek az egyes emberek, a civil szervezetek és az egyházak a teremtett világért.



ANDREAS DUIDERSTEDT FELVÉTELE

Angela Merkel német kancellár, Anette Kurschus, a Vesztfáliai Protestáns Egyház elnöke és Ulrich Möller egyházfőtanácsos

oszthatja meg a résztvevőkkel politikai és gazdasági nézeteit. Az újraegyesítés utáni első kormányban előbb családügyi, majd 1994-től környezetvédelmi miniszter volt legfőbb mentora, Helmut Kohl kancellár mellett. A családdal és az ökológiával kapcsolatos kérdésekben azóta is markánsan foglal állást.

Ezért aligha véletlen, hogy nyilvános előadását megelőzően a Kirchentag A jövő bevásárlása című programjára látogatott el. Ott részt vett azon a fórumon, amelynek középpontjában a teremtettség megőrzése állt. Egy bevásárlókocsiba olyan árukat helyeztek, amelyek megfelelnek az ökológia, a fenntart-

A hamburgi város háza előtt felállított színpadon megrendezett program után a vásárváros egyik pavilonjában A teremtettség a globalizált világban címmel tart referátumot a kancellár azoknak a szerencséseknek, akik bejutottak az ötezer férőhelyes csarnokba. Éppen csak elkezdte beszédét, amikor valaki a közönség soraiból – a palesztin nép jogait követelve – kiabálni kezd. Merkel rezzenéstelen arccal szól vissza: „Talán jobb volna, ha csak egyvalaki beszélné. – Majd pillanatnyi szünet után hozzáteszi: – Legalábbis egyszerre. Az nem baj, ha a Kirchentagon sokféle vélemény hangzik el!”

Mondani sem kell, hogy tetszést arat ezzel a válaszával. Beszéde derekas részében a Biblia első fejezeteinek úgynevezett kultúrparancsáról szól, majd utal a német Alaptörvény első cikkelyére, amely szerint az emberi méltóság sérthetetlen. Hangsúlyozza, hogy ez nemcsak a németekre, hanem minden emberre érvényes kell, hogy legyen. A világ egyik legfejlettebb államának tagjai példát kell, hogy mutassanak abban, miként lehet a növekedés, a jólét és a fenntarthatóság hármasságát egyensúlyban tartani.

„Csak akkor megy tartósan jól nekünk, ha más országoknak is jól megy!” – teszi hangsúlyossá. Ebben az összefüggésben utal arra, hogy a globalizációban egyaránt érvényesülnie kell a szolidaritás és a transzparencia elvének. E három idegen szót így fordítja le a gyakorlat nyelvére: „Tudnunk kell, miként készül Ázsiában az a ruha, amelyet mi Európában hordunk. Le kell számolnunk önzéseinkkel, és minden ember méltóságát sértetetlennek kell tartanunk.”

Előadása végén a szép számmal jelen levő fiatalokat szólítja meg a kancellár asszony: „Nem lehetünk pesszimisták! Én nem vagyok az. Ha az idősebb nemzedék rezignálttá válik, akkor ti, fiatalok kell, hogy lelkesítsétek őket!”

A fórum példát kínál arra, hogy a kereszténységnek és a közéletnek nagy az érintkezési felülete. Merkel asszony fellépése kétségkívül rangot ad a Kirchentagnak. Ám erre a nyilvánosságra alighanem neki is szüksége van, bő három hónappal a parlamenti választások előtt. Az mindenestre tanulságos, hogy – bár a résztvevők egy része nyilván nem a kormányzó párttal rokonszenvez – mindvégig derűs és barátságos a légkör.

Merkel kancellárt hallgatva alapszabályként jó érzések töltöttek el, némi hiányérzet mégis marad bennem. Láttam egy rendkívül tudatos, professzionális politikust, de kevésbé ismertem meg az embert.

Gauck, az ember

Joachim Gauck német államfő – akárcsak Merkel édesapja – az NDK-ban volt evangélikus lelkész. Részt vett abban a polgárjogi mozgalomban, amellyel több szabadságot próbáltak kivívni. Gyakran a bőrét vitte a vásárra, amikor gyülekezetében helyet adott ellenzéki megmozdulásoknak, sőt többnyire ő tartotta a tüntetéseket megelőző istentiszteleteket.

Hitelességének elismerését jelentette, hogy a német újraegyesítés után ő vezette azt a bizottságot, amely az egykori NDK állambiztonsági szolgálatának iratait dolgozta fel és hozta nyilvánosságra. E rendkívül kényes területen is általános elismerést aratva tevékenykedett. Bár 2010-ben a szociáldemokraták és a zöldök elnökjelöltje volt, Christian Wulff elnök tavalyi kényszerű lemondása után valamennyi nagyobb

párt – és még inkább a társadalom egésze – neki szavazott bizalmat, és őt választották meg a legfőbb közjogi méltóság posztjára.

Gauck már az Elba-parti nyitó istentiszteleten is részt vett, és köszöntőt mondott. Az „Amennyire szükség van” mottóra utalva a mértéktelenségre hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva, hogy az embereknek leginkább az üdvösséget elhozó Krisztusra van

nyoznak, csupán egy apró csonk van egyik karja helyén. Ő sok akadályt leküzdve többszörös paralimpiai bajnok sportoló lett, ma pedig evangélikus lelkész.

Joachim Gauck emlékeztet arra, hogy gyermekkorában a társadalom elkülönítette, sőt el is rejtette a fogyatékosokat. Felidézi, hogy eleinte ő maga is milyen zavarban volt vak diáktársa közelében, vagy hogyan kellett megtanulnia, miként segíthet egy kereszteszékben a közlekedésben.

Leginkább Gauck gondoskodik arról, hogy a beszélgetés ne váljék bulvárossá, hanem a korlátait leküzdő két fiatalember hiteles portréja rajzolódjon ki. Miközben megértéssel hallgatja a kereszteszék fiatalember vallomását arról, miként győzte le a helyzetéből adódó frusztrációt és kétségbeesést, a világ legtermészetesebb módján tart elé egy poharat szívószállal, hogy inni tudjon. Vagy amikor Samuel Koch arról vall, hogy ma már nem azt kérdezi, miért engedte ezt az Isten, hanem annak örül, hogy éppen a bajban segít neki, akkor nagyon halkán ezt mondta az államfő: „Szavait nem akarom kommentálni. Csupán köszönöm Istennek, hogy hallom önt.”

Ugyanő aztán őszinte érdeklődéssel hallgatja Rainer Schmidtet, aki életvidáman meséli el, miként kezdett el pingpongozni. Az edző azt akarta, hogy játékező legyen, de ő ragaszkodott ahhoz, hogy a karja helyén levő csonkra erősítsék az ütőt. Ilyen módon is sorra verte ellenfeleit. Ő is az Istennel való kapcsolatáról beszél: „Hálát tudok adni azért, hogy legalább egy hüvelykujam van. Nem azzal foglalkozom, miért nincs tíz ujjam, hanem örülni tudok annak, hogy az egyetlen ujjam segítségével tudok cipőt húzni, írni, autót vezetni.” Majd elmondja, hogyan érettségizett le, és végezte el a teológiát. „Lelkészként nem vagyok fogyatékos” – jelenti ki határozottan, utalva arra, hogy ki-ki megtalálhatja a maga hivatását. Aztán derűt fakasztva hozzáteszi: „Oké, keresztelni nekem nem könnyű, de annál jobban örülök, ha sikerül!”

A két lelkész aztán amolyan rögtönzött szakmai vitát folytat arról, mit is jelent az inkluzív társadalom, és mit tehet az egyház a fogyatékkal élőkért.

Nézem Joachim Gauckot, nyakában kék sállal. Nem egy politikus, hanem egy ember van előttünk. Ami abban is megnyilvánul, hogy már rég véget ért a hivatalos program, de ő még mindig, mintegy „múson kívül” ott beszélget a két fiatalemberrel. Nem egy kereszteszékkel és egy csonkabonkával – hanem két vele egyenértékű emberrel.

Talán éppen ebben rejlik a nagyság titka.

■ FABINY TAMÁS



A SZERZŐ FELVÉTELE

Joachim Gauck német államfő és Rainer Schmidt többszörös paralimpiai bajnok, evangélikus lelkész

szükségük. Másnap aztán a vásárvárosban ő is egy sok ezer résztvevőt befogadó pavilonban vesz részt egy beszélgetésen, amelynek középpontjában a fogyatékkal élő emberek állnak.

A fórum résztvevője még két további különleges ember. Samuel Koch néhány évvel ezelőtt az egyik



A SZERZŐ FELVÉTELE

Lovas rendőr a Kirchentag szolgálatában

legnépszerűbb televíziós műsorban szenvedett – élő adásban, sok millió néző szeme láttára – súlyos balesetet, amelynek következtében nyaktól lefelé teljesen béna. Rainer Schmidt pedig súlyos fogyatékossgal született: egyik lába rövidebb, karjai hiá-

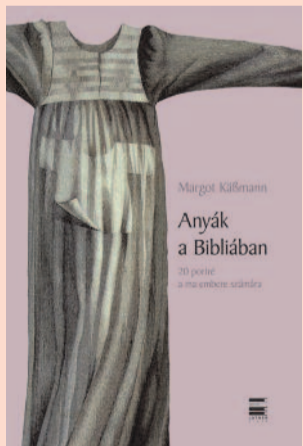
VIDEOAJÁNLÓ

Interjú Margot Käßmann-nal

A Kirchentag résztvevői több alkalommal is meghallgathatták Margot Käßmann teológusnőt, a Németországi Protestáns Egyház (EKD) tanácsának egykori elnökét, korábbi hannoveri evangélikus püspököt, aki jelenleg a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való előkészületek nagyköveteiként tevékenykedik Berlinben.

Egyházunk honlapjának szerkesztője, Horváth-Bolla Zsuzsanna a hamburgi találkozó ideje alatt videointerjút készített vele, amely az Evangelikus.hu honlapon tekinthető meg. Az operatőr Györi András Timótheus.

A közel tízperces beszélgetés során szó esett többek között a jubileumi ünnepségek előkészületeiről, a reformáció és tolerancia évéről, annak német társadalmi hatásáról, az ökumené helyzetéről. Az egykori püspöknő meglepődve és örömmel vette kezébe a Luther Kiadó gondozásában nemrégén napvilágot látott, Anyák a Bibliában – 20 portré a ma embere számára című kötetet, amely az ő könyvének (Mütter der Bibel – 20 Porträts für unsere Zeit) magyar fordítása. (Fordította Gyökös Réka, ára 1690 forint.)



Biblia – leporolva

Az első emberöléstől az istenölésig tíz tételben

A zsúfolásig megtelt Békéscsabai Jókai Színház nézőterén ülök, és várom, hogy kialudjanak a fények. Körülöttem sok-sok fiatal, többségük középiskolás lehet, a környék közép-fokú oktatási intézményeiből érkeztek. Talán csak néhány tucatnyian lehetünk, akik valamely felekezethez tartozunk, és még kevesebben, akik rendszeresen levesszük a Szentírás a könyvespolcra. Most mégis megtelt a teátrum, és mindannyian ugyanarra az előadásra várunk.

A Jókai Színház idén második alkalommal csatlakozott a szolnoki színház kezdeményezéséhez. Az *Ádámok és Évának ünnepe* névvel illetett programban egy éve *Az ember tragédiájának* tíz színét mutatta be egy-egy tízenévesekből álló alkalmi társulat, ezúttal pedig a Biblia történeteiből válogattak. (*A bemutatóról és az evangélikus vonatkozású díjazottokról az EvÉlet május 12-i száma adott hírt.*) Helyzetüket nehezítette, hogy az apostolok és evangélisták nem színpadra szánták a szöveget, így mindenekelőtt dramatizálni kellett a kiválasztott részt. Ennek során a csapatok újragondolhatták, és gyakran újra is gondolták a több ezer éves forrást, majd profi színészek és rendezők segítségével állították színpadra a bibliai történetet.

Ha figyelembe vesszük, hogy a tíz csapat tagjaként kétszázal is több tízenéves lépett színpadra, és azt, hogy a tervezett két alkalom után hirtelenjében meghirdetett harmadik estén is csak az utolsó sorok egyikében kapott helyet a krónikás, már önmagában sikertörténetről beszélhetünk.

Az előadás első részében öt ószövetségi történet elevenedett meg. Káin és Ábel vizsgálata a Békés Városi Színház Stúdió előadásában az egész este alaphangját megadta. A kezdő kép, egy fehér ruhában szolozmázó kar által sugallt harmónia nem tart sokáig, a fekete ruhában belépő gonosz próbálja elhallgattatni a tömeget. A sötét alak mindvégig a színen van, csendben fi-

Az ünnepélyes liftavatón azonban megtörténik a tragédia: mindenki más nyelven kezd beszélni.

A mezőkovácsi gimnázium József és Potifárné találkozásának feldolgozásakor kész művet vett elő: *Webber* sikeres musicaljének egy részletét használták fel. A színvonalas koreográfia is mutatja: az iskolában immár több évtizedes hagyománya van a zenés színjátszásnak.

Potifár, a gazdag tőzsdecépa feleségének megformálása talán túl résznek hatott, habár a középiskolások is tudják már, hogy „miből lesz a cse-rebogár”, és minden bizonnyal az eredeti szereplő sem ártatlan beszélgetésre hívta magához Józsefet. A börtönbe zárt címszereplő szülőjében megszólal a remény: Isten vele van. Az ezt követő táncos betét a történet szempontjából kicsit talán zavaróan hat, profi show-szerű megoldásai azonban vastapsot eredményeznek.

A békéscsabai Kemény Gábor Logisztikai és Közlekedési Szakközépiskola salomoni döntését egy udvari bolond magánszáma vezeti fel. Személye bármennyire szórakoztató, inkább zavarja a bölcs király személyének megismerését. A vitaközlő anyák hatásosan koreografált veszekedésére, majd a döntés utáni – az iskola gitárklubja által kísért – zenés zárásra sokáig emlékezni fogunk.

Eszter könyvét jól foglalja össze a békési református gimnázium csapata. Ha valamennyivel több időt fordítottak volna a táncok betanulására, valóságos zsidó sátoros ünnepbe repítenék a nézőt.

A békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium diákjai Keresztelő János halálát vitték színre. A zseniális dramaturgiának köszönhetően a meg-megszólaló bebörtönzött próféta minden szava megfelelően reflektál a Heródes trónteremében zajló eseményekre. A Salomé alakító *Gergely Vivien* táncra nem véletlenül jelentette megformálójának a legjobb táncosnak járó díjat.

A házasságtörő asszony történeté-

tán egyszer csak megáll a forgószínpad, és a zakós a tömeg közé csap. A zsidóvásár utáni csend végig gondolatja a nézővel a templomtisztítás lényegét.

Talán a békéscsabai evangélikus gimnázium diákjai voltak a legmerészebbek: Lázár feltámasztásának történetében ugyanis nem látjuk a színpadon sem Jézust, sem a halálból megmenekült. A temetőcsősz fogadja – pénzért – a csodára éhes tömeget. Együtt várjuk a csodát, együtt kételkedünk, együtt hiszünk, együtt rajongunk velük. Csak rajtuk áll, hogy együtt lépünk-e velük ki a temetőkerből, úgy, mintha mi sem történt volna. *Szabó Csongor*, a tömeg első sorába furakodó kíváncsi fiatalember megérdemelten lett a legjobb mellékszereplő, de a Jézusra sztárként tekintő fruskák vagy a hátsó sorba szorult, alacsony növésű csodaváró is esélyes lehetett volna az elismerésre.

Az estét záró eseménysor Jézus passiója a Gecsemáné-kertől a keresztaláig, negyed órába sűrítve. A békéscsabai Andrassy Gyula Gimnázium diákjai jelesre teljesítették a feladatot. Kiemelendő a szereplők átélte játéka és a megostorozás fájdalmas, mégis izléses megjelenítése. Az egyes jelenetek között belépő, fehér túllszoknyában táncoló balerina kissé oldja a feszültséget. És bár talán nem is tudatos volt, az istengyilkosságnál a táncos személye jó ellentétje a két órával korábban látott fekete alaknak. Kettejük megjelenése is kifejezi a rossz és a jó, a gonosz és a kegyelmes Isten határolta skálán mozgó emberiség – és benne a bibliai idők és a mai kor embere – vívódását.

Az i-re a pontot a jánosi ige felhangzása teszi fel a keresztalálnál: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerűen fiát adta...”

Májusban néhány órára elsősorban nem Thalia, hanem az egyetlen Isten templomává vált a békéscsabai teát-



Passió balettel



Salome tánca

HETI ÚTRAVALÓ

„Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsősége betölti az egész földet!” (Ézs 6,3)



Szentháromság hetében az *Útmutató* reggeli s heti igéi a teremtő, megváltó, megszentelő Isten imádására

indítják a keresztyéneket. „Hárman vannak, kik a mennyben bizonyítást tesznek: Atya, Ige és Szentlélek, s e három egyetleny lényeg.” (GyLK 674) „Örökkévaló Isten az Úr, aki teremtette a föld határait: kifürkészhetetlen az ő bölcsessége!” (Ézs 40,28; LK) A szent és háromságos egy Istenről tanítja *Athanasius* hitvallása: „Az egyetemes-keresztyén hit pedig ez: az egy Istent a háromságban, a háromságot pedig az egységben tiszteljük.” *Luther* vallomása: „A teljes Szentháromság mindegyik személye azon van, hogy a szegény, nyomorult embert a bűnből, halálból, ördög hatalmából megigazulásra, örök életre Isten országába segítse.” Isten kijelentett titka, Jézus mondja: „*Újjonnan kell születnetek.*” Ezt a felülről való születést Isten munkálja szent igéje és Szentleke által. „...ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába.” Azért emeltetett Jézus a keresztre, majd a mennybe, „*hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne.*” (Jn 3,7.5.15) Pál így dicsőíti a Szentháromságot: „*Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! (...)* Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké.” (Róm 11,33.36) A próféta így vallja meg hitét: „*Nincs hozzád hasonló, Uram! (...)* az Úr az igaz Isten, élő Isten, örökkévaló Király!” (Jer 10,6.10) Az *Ószövetség* evangélistája az örök Vagyok önkijelentését tolmácsolja: „*Én, én vagyok az Úr, rajtam kívül nincs szabadító. (...)* Ti vagytok a tanúim – így szól az Úr –, hogy én Isten vagyok. Ezután is csak én leszek!” (Ézs 43,11–13) Athénben Pál az Areopagoszon a pogányoknak az addig ismeretlen Istenről beszél, „*aki mennynek és földnek Ura, őbenne élünk, mozgunk és vagyunk, most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg.*” (ApCsel 17,24.28.30) A gyülekezeteknek pedig ezt tanítja a Szentháromságról: „...egy a Lélek..., egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek; ő van mindenek felett és mindenek által és mindenekben.” (Ef 4,4–6) Az egyházi esztendő második felében is minden péntek igéje ama nagy-péntekről üzen. Jézus utolsó szavai a kereszten a zsidók esti imájából (lásd Zsolt 31,6a) valók: „*Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!*” S a kivégzést vezető pogány „*százados látta, ami történt, dicsőítette Istent, és így szólt: »Ez az ember valóban igaz volt.«*” (Lk 23,46.47) Mi ezt vallhatjuk: „Hiszek az egy Úrban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyával egylényegű.” (*Niceai hitvallás*) Csak Jézusban ismerhetjük és láthatjuk meg az Atyát. „*Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van..., és amit csak kértek majd az én nevemben, megteszem, hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban...*” (Jn 14,11.13) „Egy Úristen, Szentháromság, / Egy imálandó valóság, // Tőled ered minden áldás, / Téged illet az imádás.” (EÉ 248,4.5) „*Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten...*” (Jel 4,8)

■ GARAI ANDRÁS



Salomoni döntés

gyel, tekintetével irányítja az eseményeket, majd a vérontás után hangot is ad örömeinek. A kórus többször megszólal; a sátán igyekszik elnémitani, ám egyik tagját sehogy sem tudja elhallgattatni.

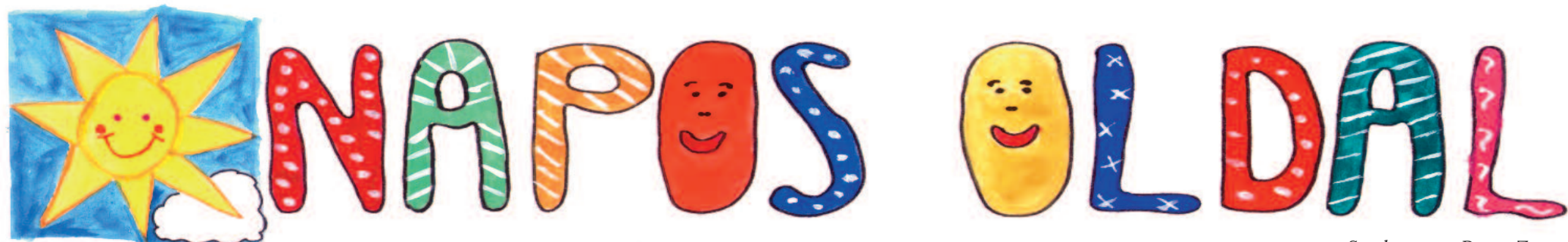
Bábel tornyát a mezőberényi evangélikus gimnázium csapata nem-hogy a jelenbe, hanem egyenesen a jövőbe vitte. A tudósokból és menedzserekből álló csapat úrliftet készít annak ellenére, hogy az előtérben imádkozó reverendás pap több alkalommal nemtetszésének ad hangot.

be a békéscsabai Kós Károly-tagiskola tanulói ismert könnyűzenei slágereket csempésztek, ami kétségkívül előnyére vált a jelenetnek.

A megyeszékhelyen működő Széchenyi István-szakközépiskola színjátszó modern öltözetben sok évszázados bűnököt jelenítettek meg. A templomban üzletelő prostituáltakat, a csaló szerencsejátékosokat, a koldusmaffiát működtető bórdzserekis fiatalembereket, a hamis prófétákat hosszú percekig csak figyelni egy hosszú hajú, zakós fiatalember. Az-

rum. Több tucat tízenéves kereste meg és porolta le a családi Bibliát, és fogalmazta meg szöveggönyvvel, játékkal, táncokkal és dallal, hogy mit jelent neki egy-egy benne olvasott történet. És bár a program címében Ádám és Éva jelent meg, reménység szerint kevesen maradnak meg az első emberpár személyénél: most vagy életük egy későbbi szakaszában – talán éppen erre a programra is visszaemlékezve – eljutnak a meghalt és feltámasztott Jézussal való találkozásig.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA



Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Vízisikló

Gyakori kígyóknak, tavak, halastavak, mocsarak, kubikgödrök, alföldi csatornák közelében bárhol megfigyelhetjük. Általában hetven-nyolcvan centiméter hosszú példányokkal találkozunk, de Dél-Európában előfordulnak kétméteres vízisiklók is.

A faj jellemzője a halántéktájon mindkét oldalon látható sárgás színű, félhold alakú folt.

Téli pihenője után az Alföldön március második felében, egyébként április elején jön elő. Május végén, június elején párzik, ekkor gyakran több példányt is láthatunk egymás közelében.

A nőstények a nyár derekán a nyirkos talajba vagy az avarba rakják le puha héjú tojásaikat. A kis siklók augusztus végén, szeptember elején bújnak ki a tojásokból, és nyomban önállóak – szétszélednek, és vadászni kezdenek.

A vízisikló főleg békákkal táplálko-



MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

A vízisikló alakoskodni, ravaszkodni is szokott. Ha hirtelen léptem melléje, és érezte, hogy már nem tud menekülni, holtan tette magát. A hátára fordult, még a száját is kitértette, nyelvét kilógatta. De közben figyelt, és ha néhány lépéssel odébb mentem, nyomban „feltámadt”, be-



zik. Tógazdasági gáton járva gyakran előfordult, hogy meghallottam a kígyó szájában lévő béka kétségbeesett sírását. Ilyenkor eleinte kiszabadítottam, de aztán úgy gondoltam, többé nem avatkozom közbe. A sikló éhes, és az elengedett béka helyett majd fog egy másikat.

Ha egy nagyobb kecskebékát sikerül fognia, a kígyó gyakran hosszú ideig tartja a szájában. Addig forgatja, amíg fejével előre le nem tudja nyelni. Táplálkozásmódja talán kegyetlennek tűnik, de ne feledjétek: a béka is zsákmányol – szitakötőket, lepkeket fog. Ő is enni, élni akar. A természet mindig igazságos.

csukta a száját, és gyorsan besiklott a fű vagy a nád közé.

Védett, természetvédelmi értéke huszonezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány tojást rak le egy vízisikló?
2. Vajon tud-e úszni?
3. Ha valaki megfogja, hogyan védekezik?

Válaszok: 1. Körtől függően 15-35 tojást; 2. Jól úszik, sőt bújni is tud; 3. Rendkívül büszkén váladékokat bocsát az ember kezére.

Pünkösdi megerősítés

Tíz nappal Jézus mennybemenetele után elérkezett a zsidók aratási hálaadó ünnepe, a pünkösöd. Időközben a tanítványok Júdás helyére Mátyást választották tizenkettediknek.

Amikor az ünnepen a tanítványok együtt voltak, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, és az egész házat betöltötte. Azután váratlanul lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszolva rájuk szálltak. A Szentlélek volt az, amely mind a tizenkettőjüket belülről átjárta. Ahogy ez megtörtént, furcsa változást éreztek a tanítványok: béke és bátorság szállta meg őket, és különféle nyelveken kezdtek el beszélni.

Az ünnepre sokfelől érkeztek emberek, hogy a jeruzsálemi templomban töltsék a pünkösödöt. Amikor hallották a nagy zúgást, odaszaladtak a házhoz, amelyben Péterék voltak, hogy lássák, mi történik. A csodálkozásuk határtalan volt, amikor mindenki a maga nyelvén értette, amit Jézus tizenkét tanítványa mondott nekik.

Voltak, akik azt hitték, hogy részegek, ezért csúfolni kezdték őket.

Akkor Péter így szólt hozzájuk: – Hallgassatok rám! Nem bortól részegedtek meg ezek az emberek. Hanem az történt, amit Jól próféta már régen megmondott: az Isten elküldi majd Lelkét, és csodák fognak történni. Ezt látjátok most, és ezért

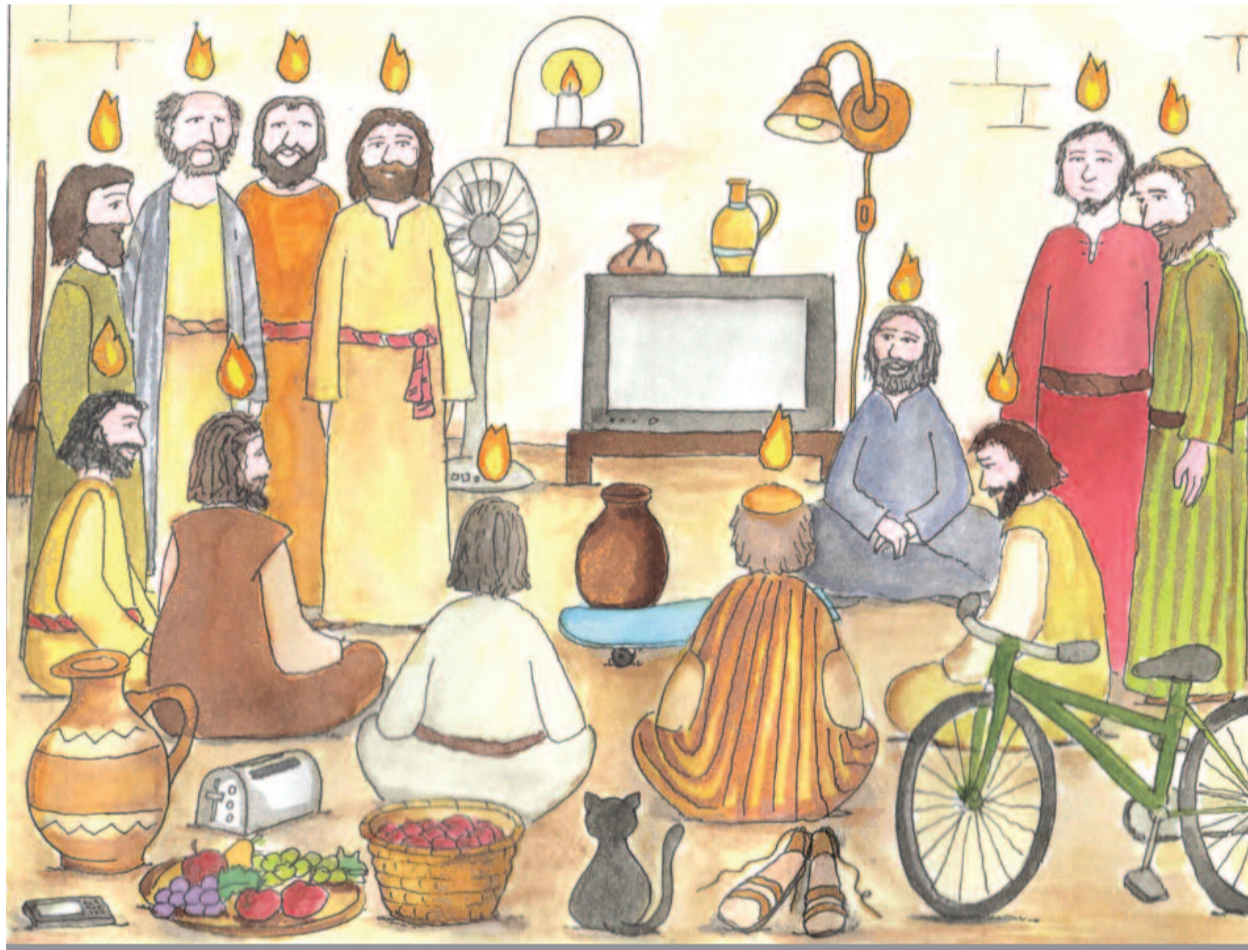
érti itt mindenki a maga nyelvén az üzenetet.

Majd Jézusról, a Megváltóról prédikált nekik.

– Térjete meg, és keresztelkedjete meg Jézus Krisztus nevében! – kérte őket.

Szavára a hallgatóságból háromszáz-an keresztelkedtek meg. Utána is együtt maradtak. Mindenüket eladták, a pénzt pedig szétosztották egymás és a szegények között. Egy nagy családként éltek közösen imádkozva és sok jót téve. Ők alkották az első gyülekezetet.

Keressétek meg a képen a hét oda nem illő tárgyat!



Igaz vagy hamis?

1. Jónás a cet gyomrában jutott el Nínivébe.
2. Mózes botja kígyóvá is tudott változni.
3. Ábel juhász volt.

4. A kígyó Ádámot vette rá, hogy szakitson a tiltott gyümölcsből.
5. Salamon Dávid unokája volt.
6. Isten a Sínai-hegyen adta oda a Tízparancsolatot.

7. Ruth az anyósával ment Júda földjére.

(Megjelölés: 1 – hamis, 2 – igaz, 3 – igaz, 4 hamis, 5 – hamis, 6 – igaz, 7 – igaz.)

A rendőr megállít egy sportkocsit. A vezető kihajol:

- Talán túl gyorsan mentem, biztos úr?
- Nem, uram, túl alacsonyan repült.

A turista elbűvölten figyeli a teljes erőből doboló bennszülöttet, majd kíváncsian megkérdezi tőle:

- Miért dobol ilyen hevesen?
- Mert napok óta nincs vizünk.
- És most esőért imádkozik?
- Dehogy! Hívom a vízvezeték-szerelőt!

A tanítónő az órán felteszi a kérdést:

- Mit gondoltok, miért barna a farkas?
- Azért, mert nyáron sokat napozott – hangzik a válasz.

HUMORZSÁK



– Esztkite, ha van tizennégy szem cukrod, és a felét az öcsédnek adod, hány szem marad neked?
– Tíz.
– De Esztkite, te nem tudsz osztani!
– Én tudok, de az öcsém, szerencsére, még nem...

– Nagyon nehéz lesz megtanulni zongorázni?
– Egyáltalán nem. Csak arra kell ügyelni, hogy a megfelelő időpontban a megfelelő billentyűt üsse le az ember.

– Mit eszik a vegetáriánus kanibál?
– Zöldségest.

Évikének a *Piroska és a farkas* olvasza fel a nagymamája.

– Látod, ezért kell szófogadónak lenni! – mondja a nagy anyó. – Ha Piroska szófogadó lett volna, nem ette volna meg a farkas. – Ezt csak hagyjuk – legyint Évike. – Elvégre a nagymamát is megette.

A feleség a férj kocsijával megy el otthonról. Mikor hazaér, a férjéhez fordul:

– Drágám, van egy jó meg egy rossz hírem. Választhatsz: melyikkel kezdjem?
– Kezdd a jóval!
– Működik a légszák!

Nyelveken szólt az ige a Deák téren



A budapesti Belváros járókelői számára szólalt meg az Írás üzenete pünkösdhétfőn. Ötödik alkalommal szervezett ökumenikus bibliaolvasást a Deák téri evangélikus templom lépcsőjére a Magyar Bibliatársulat, a Református Közéleti és Kulturális Központ, a Kálvin Kiadó és a Luther Kiadó.

A Szentírás szavai több nyelven hangzottak fel; az olvasók között diákok és ismert személyiségek is voltak. Egy-egy szakaszt olvasott többek között Szénási Jonathan Sándor református börtönlelkész (héberül), Horváth Máttyás börtönmissziós munkatárs (lováriul) és Kubik Anna Kossuth-díjas színművész (magyarul).

■ KÁROLY GYÖRGY TAMÁS felvétele

Hűség a kevésen

Látogatás a gömöri magyar evangélikusoknál

A budavári evangélikus gyülekezet autóbussznyi csoportja május 4-én, szombaton kiránduláson vett részt Balicza Iván lelkész vezetésével. Utikalauzunk Vítális Gyuri bácsi volt, nyolcvannégy éves korelnökként korát meghazudtoló frissességgel és pontossággal. Menetrendjében minden állomás szerepelt, percre pontos érkezési és indulási idővel. A nem közeli úticélt ugyanis csak feszes programmal lehetett teljesíteni. Mégis élmény volt mindannyiunknak a szép májusi napsütéses időben Gömörországon keresztülbuszozni.

Utunk kisebbfajta tanulmányi kirándulással is felért, hiszen nemcsak „ügy általában” turistáskodtunk, hanem a gömöri magyar evangélikusokat és gyülekezeit szándékoztunk felkeresni. Kisebbség a kisebbségben – mondhatjuk velük

Ahogy itt mondják: ott élnek, „ahol véget ér a magyar *Miatyánk*” Trianon előtt a négyszázhatvan fős község tiszta magyar lakosságának túlnyomó része evangélikus volt. A második világháború utáni beneési magyarrüldözés aztán száztizenhét pádárít úzított el lakosságcsere címén. Zoli bácsi, az ősz hajú kurátor a templom bejáratánál családonként felsorolva őket egy táblát tett ki emlékükre.

A magyarok kitelepítése, az elvándorlás következtében a falu lakossága mára száznyolcvan főre csökkent, és alig több mint felük a magyar! A gyülekezetnek 1963 óta nincs helyben lakó lelkipásztora, az utolsó, Baltazár János után már nem jött senki. Több mint fél évszázada hol az egyik, hol a másik gyülekezetből szolgál ki lelkipásztor ritkán, havonta, néhány havonta. S a pásztor

ben is egyedülálló, az 1521-es wormsi jelenetet ábrázoló, nagyméretű „Itt állok, másként nem tehetek” fal-festmény előtt avat be a saját gömöri gyülekezet múltjába (*képiünkön*).

Mikor a jelen ábrázolásához ér, el érzékenyül: a hozzá tartozó sok kis hely, Várgedétől Pádáron át Gömörpanyitig, hajdan négy lelkészt is elartott. „Nem könnyű látni, hogy az én időm alatt, a kezem között olvadnak el ezek a hajdan szép gyülekezetek” – fátyolosodik el a hangja. Pedig aki ismeri Rusznyák tiszteletes munkásságát, tudja, rajta nem múlik. Hiszen Sajógömör általa lett ismert; gyakran szerepel a magyarországi és nyugati magyar evangélikusok lapjaiban, találkozói. Így jutottak el ide a budaörsiek is, de Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze is gyako-



kapcsolatban, hiszen bár a felvidéki magyarság egyre fogy, de a katolikus többség mellett jelentős számban él itt reformátusság is. A két világháború közötti több tízezer evangélikusnak azonban az egész magyararkta déli sávbán mára csak a töredéke maradt; jó, ha ötezer magyar evangélikus él Szlovákia-szerte.

S tisztelet nekik, mert az itthonról is ismert gondok, a szórványosodás, gyülekezetek elgyöngülése, elnéptelenedése mellett a magyarságért való aggodalom és küzdelem is felhőzi életüket. Hiszen a határon túl az Isten háza egyben a nemzetiség, a kultúra, a közösség otthona is. Ha ez a jelkép elgyöngül és elbukik, az nem jó jel a megmaradás szempontjából. Rimaszombat és Rozsnyó városi gyülekezei hajdan magyar többségűek voltak – ma ezres nagyságú szlovák többség mellett kisebbségbe szorulva néhány száz magyar él. A kis falvak gyülekezeit meg a létszámcsökkenés, a népfogyatkozás fenyegeti.

Balogpádár Rimaszombathoz közeli, dombok közt meghúzódó, a nyelvhatáron fekvő magyar község.

távollétében a nyáj lassan, de biztosan olvadozik. Bizony minden egyes ember számít ilyenkor, igyekeznek egymásban tartani a lelket: „Gyertek istentiszteletre, fizessétek a gyülekezetfenntartást.”

Pádáron csatlakozik hozzánk Lóczy Tibor. Sajógömöri tanítócsaládból származik. Vállalkozói pályafutását három éve egy baleset megszakította, a bokája megsérült, azóta tart – a sajógömöri tiszteletes, Rusznyák Dezső segítségével – bibliórát, besegít a Sajógömörhöz tartozó tizenegy (!) magyar evangélikus társ-, fiók- és szórványgyülekezet ellátásába. E magyar missziós munka budaörsi gyülekezet, Garádi Péter (volt gyülekezeti felügyelő) és Endreffy Géza lelkész kitartó patronálásával most kibővül, terepe lesz az egész Felvidék, és támogatni igyekeznek a többi magyar evangélikus gyülekezetet is.

Gömörország névadó helységében, Sajógömörön Rusznyák Dezső lelkész vár bennünket – az utóbbi években nagy munkával és költséggel szépen felújított – evangélikus templomban. A Kárpát-medencé-

ri vendég, és Rusznyák Dezsőt sem ritkán látni az Üllői úton, egyházunk országos központjában.

A Pelsőctől Aggtelek felé vezető úton újabb magyar evangélikus falut lelünk: Hosszúsó a neve. A kis evangélikus templomban értesülünk róla, hogy a török után északra eltelepült szlovákok elmagyarosodott utódai lakják. Ma már itt sincs lelkész, pedig megfelelő paplak várna a beköltözőt – mondja Lóczy Tibor –, elegendő helyiség, fürdőszoba is van. Hosszúsót Rozsnyóról látja el Viliam Solárik poprádi származású, magyarul beszélő lelkész. Ő várt bennünket utunk utolsó állomásán, a türelmi rendelet után épült, nagyszabású rozsnói templomban, ahol az oltár előtt bányászelvények emlékeztetnek a hajdani lakók foglalkozására.

Sok új ismerettel és mély benyomásokkal tért vissza a budaváriak csoportja. Utunk során megismerkedhettünk a hátrányos helyzetű, kis gömöri magyar evangélikus szórvány életével. Könnyebb lesz így rájuk gondolva értük imádkozni.

■ CZENTHE MIKLÓS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériumának közleménye

Az evangélikus presbiterek 2013. szeptember 14-re meghirdetett országos találkozója (EPOT) szervezési akadályok miatt 2014-ben rendezük meg.

Elindult a Magyar Evangélikus Bibliográfia

► Rovatunk ezúttal egy olyan jelentős munkáról ad hírt, amely nemcsak méltó módon kapcsolódik a 2017-es reformációi emlékéhez, de ugyanakkor a modern kutatási igényeknek is megfelelő segédletet hoz létre a magyarországi evangélikusság kutatására. Az evangélikus vonatkozású kiadványok adatainak összegyűjtése nem kis feladat. A helyi kiadványokról az egyházmegyei gyűjteményi megbízottak vagy akár maguk a gyülekezetek is hírt adhatnak a cikkben ismertetett módon.

■ DR. HUBERT GABRIELLA

THESAURUS



Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Az Evangélikus Országos Könyvtár (EOK) 2011-től kezdve építi a MEB-adatbázist (*Magyar Evangélikus Bibliográfia*). Már a hatvanas, hetvenes években elődeink tervezték az evangélikus bibliográfia létrehozását. Külön katalógusiókban gyűjtötték hozzá a cédulákat.

A mostani bibliográfia létrejöttét elősegítette, hogy egyházunk reformációi emlékbizottsága a 2017-es jubileumi felkészülés jegyében támogatta ezt a munkát. Az Evangélikus Országos Könyvtár pedig, együttműködve az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárával (EHEK), biztosítja a szakmai munka lehetőségét.

Egyik célunk, hogy a magyarországi evangélikusokkal kapcsolatosan mind teljesebben összegyűjtsük a nyomtatott anyagot, évente pedig számvetést készítsünk az adott év evangélikus publikációiról. Másik célunk, hogy az internet információ-tengerében megkönnyítsük a magyar evangélikussággal kapcsolatos könyvek és tanulmányok között való keresést-kutatást. Egyúttal lehetőség nyílik arra is, hogy adatbázisunkat bekapcsoljuk a világi könyvtári adatbázisokba.

Kik számára hasznos a bibliográfia? Virtuálisan összeköti a különböző területeken dolgozó egyházi értelmiségi munkáját, de egyben ablak a külvilág felé is, lehetőség arra, hogy munkáinkat megismertethessük a kívülállókkal, és összekössük az egyházi és világi tudományosságot.

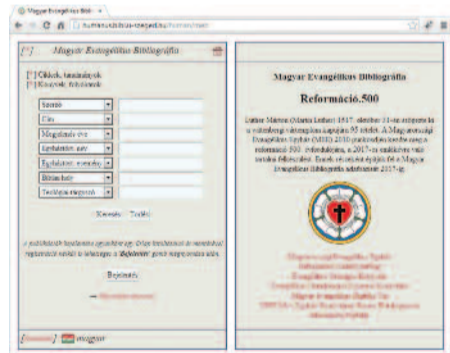
Mit gyűjt a bibliográfia? A magyar (magyarországi) evangélikus szerzőknek az evangélikus egyházzal kapcsolatban álló műveit és/vagy az evangélikus témájú tanulmányokat (esetleg cikkeket), könyveket. 2011-től kezdve teljes körűen feldolgozzuk a Credo, az *Evangélikus Iskola* (később *Evangélikus Nevelés*), a *Keresztyén Igazság* és a *Lelkipásztor* cikkeit, tanulmányait, valamint a megjelenő evangélikus kiadványokat. Igyekezünk összegyűjteni az egyházon kívül kiadott evangélikus témájú publikációkat is. Visszamenőleg pedig, az anyagi és egyéb lehetőségektől függően, részletesen feldolgozzuk egy-egy folyóirat (például a *Lelkipásztor* 1924-től kezdve) vagy naptár cikkeit.

Mire használhatjuk a bibliográfiát? Az adatbázis számos egyszerű és összetett keresési lehetőséget enged meg. Rákérdezhetünk a szerzőre, a mű címére, a nyelvre, a mű tárgyára, a műben tárgyalt személyekre, intézményekre stb. A kimunkált teológi-

ai tárgyszórendszer lehetővé teszi, hogy a teológia különböző ágának (*Őszösvetség, Újszövetség*, rendszeres teológia, egyháztörténet, gyakorlati teológia, vallás- és társadalomtudomány) publikációit megnézzük. Lehetőségünk van – az ökumenikus Biblia rövidítéseit használva – rákérdezni a bibliai helyekre (például *Máté evangéliumára*: Mt; Mt 3; Mt 3,12), tehát textuáriumban is használható. De megtudhatjuk például azt is, hogy milyen evangélikus újságok jelentek meg az elmúlt évszázadokban. Ha nem tudjuk a pontos kifejezést, % jelet kell írunk: *isko%*, *bibl%* stb. A nyitólapon használati útmutató segíti a keresést.

Hol tart a munka? Jelenleg több mint nyolcezer rekord készült el. Évente összesített bibliográfiát állítunk össze. A MEB 2012 már olvasható az Evangélikus Országos Könyvtár honlapján: href.hu/x/kirov.

Mi tegyünk, ha szeretnénk adatokat szolgáltatni a MEB számára?



Egyrészt lehetőség van a *Bejelentés* gombra kattintva elküldeni a könyv vagy tanulmány adatait a szerkesztőségnek, amelynek tagjai ezt majd megszerkesztik, és átmenik a bibliográfiába. De arra is van lehetőség, hogy évente listán küldjük el a MEB-be szánt publikációkat. Itt azonban ügyelni kell arra, hogy valamennyi fontos információ szerepeljen a listánkon. Kihézfordulhatunk listánkkal? A bibliográfia készítőinek (Herzog Csaba, dr. Hubert Gabriella [szerkesztő], Jillyné Mássik Mária és Selmeczi Pálma) közvetlenül vagy a könyvtar@lutheran.hu e-mail címre küldhető el a publikációs lista.

Az adatbázis elérhetősége: humanus.bibl.u-szeged.hu/humanus/meb.

A szerző az Evangélikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa



Tavaszi háborúskodás

Az Egyesült Államok sajátos szabaddalmi rendszere miatt gyakran lehet hallani a nagy informatikai cégek „háborújáról”. Bár a számítógépes programok a világ minden táján a szerzői jog hatálya alá tartoznak, az amerikai rendszer lehetővé teszi az egyes szoftveres megoldások szabadalmaztathatóságát is, s ez néha igen visszás helyzeteket is szülhet.

Például 2004-ben a *Microsoftnak* sikerült megszereznie a dupla kattintás szabadalmát. Azóta ha egy operációsrendszer-gyártó szeretné lehetővé tenni, hogy a programokat két kattintással lehessen elindítani az ő programkörnyezetében, akkor licenclátást kellene fizetnie. E sorok írója azonban nem hallott olyan esetről, hogy ez bekövetkezett volna. A *Microsofthoz* hasonló méretű cégek

dekében. Szerencsére a piacvezető cégek többsége is úgy látja, hogy inkább az innováció a megoldás, hiszen végső soron a jó alkalmazások és weboldalak vezetnek a sikerhez.

Idén tavasszal számos bejelentéssel szolgált az internetes világ „nagyhalai”. Kezde a legfrissebbel: a fénykorát mintegy tíz évvel ezelőtt élő *Yahoo* felvásárolta a *Tumblr* nevű mikroblogger-szolgáltatást, amely jelenleg a tartalompublikálást lehetővé tévő egyik legnépszerűbb eszköz. A kifizetett ár 1,1 milliárd dollár lesz, amely magasabb, mint amelyet nemrég a *Facebook* fizetett az *Instagram* nevű fotóalkalmazásért.

A *Yahoo* vezérigazgatói székében most *Marissa Mayer* ül, aki a *Google-nál* kezdte a karrierjét, és emelkedett az igazgatói posztig. A felvásárlás cél-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ



Rovatgazda: Nagy Bence

amelynél a nagy tárterületért fizetni kellett, most mindenkinek ingyen ad 1 TB tárhelyet. Ennyi pedig bőven elég ahhoz, hogy az átlagos fényképezőgéppel készült fotókból mintegy ötszázetret (!) tároljon el, ráadásul ezentúl teljes méretben. A megújult webes interfészhez pedig jól kialakított mobilalkalmazások is társulnak.

Megújul idén tavasszal a *Facebook* hírfolyama – amely amúgy kísértetiesen hasonlít a fent említett *Tumblr*-hez –, és a nagy rivális *Google+* is megváltoztatta küllemét. Nemrég zajlott le a *Google I/O* nevű fejlesztői konferenciája, amelyről azt mondják, hogy három óra alatt annyi újdonsá-

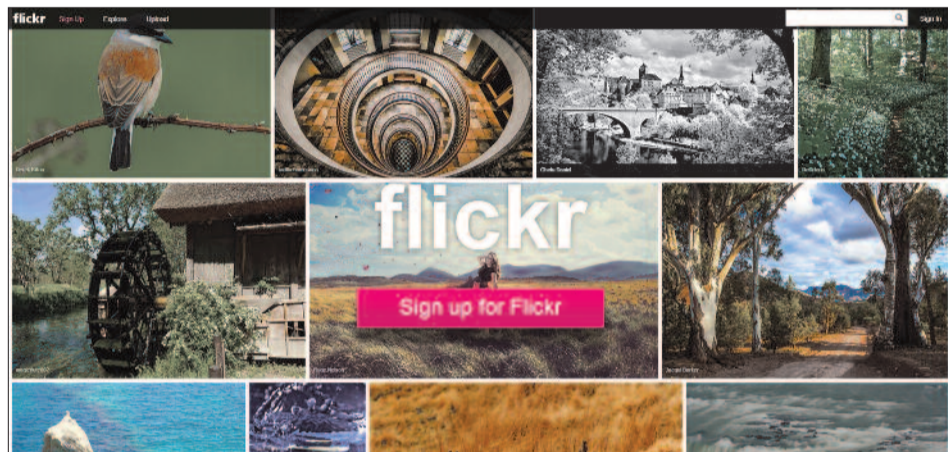
got jelentettek be rajta, amennyivel más cégek egy egész év alatt sem tudnak előállni.

Csak egy volt az újdonságok közül, hogy népszerű e-mail-kliensük, a *Gmail* ezentúl nem 10 GB, hanem 15 GB tárhelyet kínál, vagyis a legtöbb használó soha nem kényszerül rá, hogy törölje régi leveleit. A *Google+* közösségi oldal és a *Google Maps* térkép felhatalmazó felületének megváltoztata-

sa mellett a *Google* a *Hangouts* nevű szolgáltatását is továbbfejlesztette, így mostantól közös felületen lehet (video)csevegni az ismerősökkel. Ezzel pedig olyan népszerű alkalmazásoknak üzentek hadat, mint a *Skype* vagy a *Viber*.

Ebben az évben folytatódik a a trend, hogy egyre kevésbé kell a saját gépünk erőforrásaira hagyatkoznunk, hiszen egyre több mindent tárolhatunk gazdaságosabban az interneten. Csupán egy jó böngésző kell, és miénk a világ...

■ N. B.



A Flickr nyitólapjának részlete

ugyanis szintén rendelkeznek ilyen magától értetődő szabadalmakkal, amelyeket ők is bármikor felhasználhatnának a többiek ellen.

Az egész helyzet kicsit a hidegháborúhoz hasonlít, csak éppen nem ezerszámra hadrendbe állított nukleáris töltetek állnak egymással szemben, hanem hasonló méretű szabadalmi portfóliók.

A patthelyzet csak az erre szakosodott, valódi termelést nem végző „szabadalmi trolloknak” kedvez, így a *Google* már régebben felemelte szavát a rendszer megszüntetése ér-

ja pedig egyértelműen az, hogy a megkopott nimbuszú *Yahoo* visszakérülhessen az internetes technológiai cégek élvonalába.

Ennek keretében leporolták a *Flickr* nevű fényképmegosztó szolgáltatásukat is, amely korábban a profi fotósok egyik kedvenc játékterepe volt. Uralmát azonban lassanként kikezdték az olyan szolgáltatások, mint például az *500px*. Ezek nemcsak a webre, de okostelefonra is optimalizálták felületeiket.

A *Flickr* óriásit lépett, ugyanis az eddigi *freemium* modell helyett,

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Sok mindent az antioxidánsokról

Nagy valószínűséggel már mindenki hallotta az *antioxidáns* kifejezést, pontosan mégsem tudná elmagyarázni, mik is ezek, és hogyan működnek.

Manapság egyre inkább előtérbe kerül az egészséges táplálkozás, az életmódváltás, amely során az antioxidánsok kulcsfontosságú szerepet kaphatnak, ezért érdemes tudnunk, mi is a szerepük.

Szervezetünkben naponta számos biológiai oxidációs folyamat játszódik le, amelyek melléktermékeként szabad gyökök keletkeznek. Ha túlzott mennyiségben képződnek, kóros változásokat indíthatnak el. Az antioxidánsok feladata az oxidációs folyamatok gátlása, lassítása. A szabad gyökökhöz kapcsolódva semlegesítik azokat, ezért fontos, hogy a szervezetben a szabad gyökök és az antioxidánsok mennyisége egyensúlyban legyen.

Ha a szabad gyökök képződése felgyorsul – például stressz hatására –, fennáll annak a lehetősége, hogy a szervezet egy adott pillanatban nem tudja többé fenntartani ezt az egyensúlyt, és a szabad gyökök pusztítása már nemcsak a kórokozókat, de szervezetünk ép sejtjeit is veszélyezteti.

Mi okozhatja szervezetünkben a szabad gyökök felszaporodását? A rendszertelen, egyoldalú táplálkozás (keves zöldség-gyümölcs, egyoldalú diéta) vagy helytelen életmód (élvezeti szerek, például alkohol, dohányzás rendszeres fogyasztása). Sőt ugyanez a helyzet, ha gyakran végzünk intenzív testedzést, vagy ha a szervezetünkben krónikus gyulladásos folyamatok zajlanak. Mivel a káros környezeti hatások egy részét (például a levegőszennyezést, a munkahelyi stresszt) nehéz kiküszöbölni, így mindenkinél fennáll a szabad gyökök és az antioxi-

dánsok közti egyensúly felborulásának lehetősége.

Az antioxidánsok részben szervezetünkben termelődnek, részben viszont külső forrásból származnak, mint a zöldségek és gyümölcsök. Ebből adódóan a helyes táplálkozásnak kiemelkedő szerepe van az egészség fenntartásában. Sajnos azonban ma már a táplálékkal nem mindig tudjuk fedezni azt a mennyiségű vitamint, ásványi anyagot és nyomelemet, amelyek segítségével a sok káros civilizációs hatást ellensúlyozni tudnánk.

Ahhoz, hogy a megbillent egyensúlyt helyreállítsuk, extra adag antioxidánsra van szükség. Ezért született meg az új **Béres Csepp Extra**, mely továbbfejlesztett összetételével fokozott védelmet biztosít immunrendszerünk számára. A régóta jól ismert termék összetételében újult meg, fokozva az antioxidáns- és immunvédelem hatását.

A BÉRES CSEPP EXTRA VÉNY NÉLKÜL KAPHATÓ ROBORÁLÓ GYÓGYSZER.

A KOCKÁZATOKRÓL ÉS MELLÉKHATÁSOKRÓL OLVASSA EL A BETEGTÁJÉKOZTATÓT, VAGY KÉRDEZZE MEG KEZELŐORVOSÁT, GYÓGYSZERÉSZÉT!

EVÉL&LEVÉL

Diakonisszavezetők találkozója

A Kaiserswerthi Szövetség hetvennégy német és huszonhat külföldi diakonissza-anyaházat összefogó nemzetközi szervezet. Központja Berlinben van. A szövetség évente megszervezi a diakonisszavezetők találkozóját valamelyik német városban.

Idén április végén a kelet-németországi Niesky adott otthont a tanácskozásnak, amelyen – dr. *Christine-Ruth Müller* asszonynak, a Kaiserswerthi Szövetség vezetőjének meghívására – a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökszónaként magam is részt vehettem.

Közel negyven, különböző családi állapotú és foglalkozású diakonisszavezető gyűlt össze a találkozón. Érdekes előadásokat hallgathattunk *Reformáció és tolerancia* címmel. Az elmúlt ötszáz év történelmének áttekintésén túl mai vezetői tevékenységünk, szolgálatunk lehetőségeiről is szó esett. A kiscsoportos beszélgetések alkalmával megoszthattuk egymással sajátos helyzetünkből adódó gondjainkat és örömeinket.



Kíváncsian hallgattam társaim beszámolóit arról, milyen formákban élnek tovább modern korunk megváltozott körülményei között a diakonisszázok közösségei Németországban. Magam is beszámoltam Fébé-egyesületünk terveiről: szeretnénk a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával, odaszánt életű diakonus testvérek bevonásával folytatni az idős diakonissza testvérek évtizedeken keresztül igen sok áldást jelentő szeretetszolgálati munkáját – ugyanannak az Úrnak vezetésére figyelve, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

GÖRÖG ZOLTÁNNÉ (Budapest)

HIRDETÉS

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület elnöksége ezúton is értesíti tagjait, hogy május 30-án, csütörtökön 16 órakor taggyűlés lesz a Sarepta-szeretothon templomában (Budapest II. ker., Ördögárok u. 9.).

APRÓHIRDETÉSEK

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Angol nyelvi tábor Walesben 8–17 éveseknek. Tel.: 20/886-8195, utaremenyhez.hu

Budapest XIII. kerületének zöldövezetében 35 m²-es, világos, téglalapítású, kedves lakás terrasszal, jó parkolással, közlekedéssel (M3, 105-ös busz) 8 millió 300 ezer forintért eladó. 20/773-8740.

Csendeshét és házasság gondozó hét

A Bibliai Házasság gondozó Szolgálat *csendeshétet* szervez házaspároknak július 1–7. között Dömösön. A hét vezetője: dr. *Pálhegyi Ferenc*. Információ: www.bhsz.hu, info@bhsz.hu vagy 20/417-4871 (*Nemeskériné Tóth Éva*). Ezenkívül *családosi házasság gondozó hetet* szervez június 30. és július 6. között Pélifyöldszentkeresztben. A hét vezetője: *Ambrusz Gábor*. Információ: www.bhsz.hu, ambrusz.gabor@bhsz.hu vagy 20/886-3835 az esti órákban.

Deák tériek találkozója

„Egy lángot adok, ápolod, add tovább...” (Reményik Sándor)

Kedves Diáktársunk!

Szeretettel meghívunk hagyományos májusi alkalmunkra, amelyen a Deák Téri Evangélikus Leánygimnázium volt növendékei ismét találkozhatnak egymással, a jelenlegi gimnazistákkal, eltölthetnek egy kellemes délutánt az alma materben. Az ünnepség május 31-én, pénteken délután fél négykor kezdődik.

A templomi áhítaton a lelkészi szolgálatot végzi: *Zászkaliczky Péter*. Organán közreműködik: *Bence Gábor*.

Rendezvényünk a díszteremben folytatódik délután fél ötkor. A megjelenteket köszönti: *Sólyom Éva*. Vendégünk lesz *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott püspök úr, aki a gimnázium épülete visszaszerzésének húsz évvel ezelőtti történetét osztja meg a hallgatósággal. Meghallgatjuk *Kézdy Edit* igazgatónő előadását a gimnázium mai életéről.

A dísztermi események után tisztelettel és szeretettel várunk minden volt növendéket egy csésze teára, süteményre.

